

Ohlasujte

Kongregácia pre inštitúty
zasväteného života
a spoločnosti apoštolského života

Ohlasujte

ZASVÄTENÝM
MUŽOM A ŽENÁM,
SVEDKOM EVANJELIA
MEDZI NÁRODMI

Pôvodný názov:

Annunciate! Ai consecrati e alle consacrate testimoni del Vangelo tra le genti

© Redemptoristi – Slovo medzi nami

© Congregatio pro institutis consecratae et societatibus vitae apostolicae

Translation © Štefan Turanský SDB, 2016

Vydané v spolupráci s redakciou časopisu *Zasvätený život* v rámci projektu Z4P

Vydané so súhlasom Kongregácie pre inštitúty zasväteného života
a spoločnosti apoštolského života

„Cirkev sa zrodila ako katolícka,
teda ‚symfonická‘ už od počiatku:
jej cieľom je evanjelizácia s úmyslom stretnúť sa so všetkými.
Zrodila sa ‚ako vychádzajúca‘, to jest ako misionárska.“

Svätý Otec František

Drahí bratia a sestry!

1. Opätovne zaznieva v našich srdciach echo osláv Roka zasväteného života, v ktorom nás Svätý Otec František neustále vyzýval prebudiť svet, byť ohlasovateľmi evanjeliovej radosti. V jeho povzbudeniach znovu počujeme živé slová svätého Jána Pavla II.: „Cirkev potrebuje duchovný a apoštolský prínos obnoveného zasväteného života, plného čerstvých síl.“¹

Nášmu dikastériu prichádzajú viaceré pozitívne ohlasy o stretnutiach, ktorých sa v Ríme zúčastnili zasvätené osoby pochádzajúcich z rôznych kontinentov počas tohto roku milosti pre celú Cirkev: modlitbové bdenia, ktorými sme tieto stretnutia začali; eucharistické slávenia, ktorými sme každé z nich uzavreli; ekumenické stretnutie zasvätených z rôznych cirkví; stretnutie formátorov a formátoriek; stretnutie mladých zasvätených osôb. Bol to výnimočný čas, počas ktorého vzniklo hlboké spoločenstvo všetkých foriem zasväteného života. Svätý Otec František sprevádzal každé stretnutie svojím rodinným a bratským dialógom,

¹ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* (25. marca 1996) 13.

predkladajúc široké horizonty a prorocký rozmer života prežívajúceho evanjeliovou formou v Cirkvi.

Za túto udalosť Svätého Ducha vzdávame vďaka Bohu, ktorý je „dobrom, úplným dobrom, najvyšším dobrom“². Naša vďačnosť sa týka všetkých, ktorí zanietene pracovali na plánovaní a animácii tohto mimoriadneho času, a tých, ktorí odpovedali na pozvanie stretnúť sa pri Petrovom stolci a prežívať túto udalosť v duchu jednoty. Osobitná vďaka patrí Svätému Otcovi Františkovi za dar Roka zasväteného života a že nás po celý tento čas sprevádzal ako Petrov nástupca a (akými sme aj my) ako zasvätená osoba.³

2. Pokračujeme dnes v našich úvahách, ktoré obsahujú predošlé listy *Radujte sa, Skúmajte a Kontemplujte*. Tieto úvahy sa týkajú *missio Dei* – Božieho poslania ako tajomstva, ktoré Kristus zveril svojej Cirkvi a potvrdil na Turíce mocou Svätého Ducha: „Keď zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme“ (*Sk* 1, 8). Každá forma zasväteného života dostáva, prijíma a prežíva toto povolanie ako konštitutívny prvok osobitného *nasledovania Krista – sequela Christi*. Pri príležitosti 50. výročia schválenia dekrétu o obnove rehoľného života *Perfectae caritatis* (28. októbra 1965) osobitne sú živé a aktuálne tieto jeho slová: „Preto nech všetci rehoľníci šíria Kristovu dobrú zvesť po celom svete neporušenou vierou, láskou k Bohu a blížnemu, milovaním kríža a nádejou na budúcu slávu, aby ich svedectvo všetci videli a oslavovali nášho Otca, ktorý je na nebesiach (porov. *Mt* 5, 16).“⁴ Svätý Otec František nás pri tejto obnove sprevádza inšpirujúcim a účinným jazykom, ktorý trvale používa či už pre všeobecnú Cirkev, ale aj pre našu formu života. Pokračujeme vo vedení dialógu so všetkými zasvätenými osobami, ktorý začal v predošlých listoch, aby naša inteligencia, srdce, rozhodnutia mohli byť plodnými na život a pomôcť, aby intuície Roka zasväteného života priniesli svoje ovocie.

² Svätý FRANTIŠEK Z ASSISI, *Chvály najvyššiemu Bohu*, in: FF 261.

³ Porov. FRANTIŠEK, Apoštolský list *Všetkým zasväteným* pri príležitosti Roka zasväteného života (21. novembra 2014).

⁴ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Perfectae caritatis* 25.

Vám všetkým, zasväteným mužom a ženám, vyjadrujeme svoju vďačnosť, že ste sa oddali Bohu, žiare Božej krásy, ktorá osvetľuje cestu ľudskej existencie.⁵ Obraciame sa na vás s výzvou, aby vaše dejiny aj naďalej boli písané ohnivým jazykom moci Svätého Ducha. Na základe toho, akým spôsobom jednotlivé skupiny osôb prežívajú svoje zasvätenie, vaša reč ohlasovania radostnej zvesti bude pozostávať z rôznych slov a vyjadrovať medzi vami základný súzvuk, bude obsahovať viaceré zvýraznenia, odtienky a udalosti. V kontemplatívnom živote či v rehoľnom apoštolskom živote, vo chválach panenského srdca, v prítomnosti, činnosti a svedectve v miestnej cirkvi alebo sekulárnosti v rôznorodých sociálnych prostrediach: vždy a všade buďte medzi ľuďmi prejavom poslania Cirkvi, vôňou Svätého Ducha a radosťou evanjelia.

Mária, „ktorej život je pre všetkých pravidlom správania“⁶, nech sprevádza naše kroky a nech nám ako *Matka milosrdenstva* vyprosuje radostnú a prorockú zanietenosť pre evanjelium.

⁵ Porov.: JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 109.

⁶ Svätý AMBRÓZ, *La verginità*, 1. II, c. II, 15.

PROLÓG

*„Hodnotiť dobu a meniť sa s ňou,
a pritom zostať zakotvenými v pravde evanjelia.“*

Svätý Otec František

Obývame svet

3. Charakteristickou črtou našej doby je hlboká a trvalá zmena a je veľmi ťažké definovať jej základné rysy.

Svetonázory na život sa množia a keď ich človek všetky postaví na rovnakú úroveň, ich hodnota sa stáva relatívnou: odlišným spôsobom sa rozmýšľa o človeku, o rodine, o priateľstve, o láske, o práci, o angažovanosti, o smrti. Čoraz viac rastie etnicko-kultúrna pluralita; veľmi rýchlo „sa prechádza“ cez mnohé skúsenosti a ponuky nespočetných možností, čo spôsobuje roztrieštenosť a rozptýlenie. Žijeme v akomsi veľkom obchodnom centre nielen vecí, ale aj možností, ideí, spôsobov správania, ktorých riziko a problém spočíva v tom, že je náročné a ťažké si vybrať, definovať seba, nájsť osobné dôvody vlastného správania. Mení sa zmysel ohraničenosti, vďaka ktorému si človek zvykne vyhýbať sa prekážkam, ktoré bežne určujú a obmedzujú naše túžby a skutky. Individualizmus, ktorý prehnane zdôrazňuje vlastné ja a osobné potreby, spôsobuje, že medziludské vzťahy sú krehkejšie a každý vzťah sa vníma ako niečo prechodné, meniace sa, nikdy nie zadefinované, čo platí aj pre najdôležitejšie životné rozhodnutia, akým je napríklad životný stav.

Ide o živý, práve teraz prebiehajúci kultúrny jav, v ktorom moderná doba, keď už bol princíp univerzálnosti roztrieštený, vníma a chápe samu seba ako „tekutú“ spoločnosť. Pocit nespokojnosti a neistoty so svojím pravidelným rytmom a scenár konzumného a súťažiacieho života, v ktorom ak chceš mať na javisku sveta svoje miesto, tak iných musíš odsunúť nabok, spôsobujú, že sme odsúdení žiť v trvalej neistote, ktorá je príčinou a dôsledkom emocionálnej krehkosti a neistoty vo vzťahoch a hodnotách. „Tekutý“ ráz života a samotnej spoločnosti sa navzájom živí a posilňuje,

pretože si nedokážu udržať vlastnú formu alebo dlhodobu udržať kurz smerujúci k vytúženému a určenému cieľu.

4. My, zasvätené osoby, sme často ponorení do tohto procesu a máme z neho strach. Zložitost doby dokáže nad nami zvíťaziť, a preto nedokážeme počuť ľudský výkrik a vnímať duchovný dosah ohlasovania evanjelia, ktoré môže vzbudiť aj v tých najťažších situáciách súhlas srdca svojou „blízkosťou, láskou a svedectvom“⁷.

Nemôžeme si neklásť otázky ohľadom Božieho dneška, o možnostiach a problémoch, ktoré – keď ide o poslanie Cirkvi – nám prináša doba, v ktorej žijeme, a zmeny, ktoré sú jej charakteristickou črtou. Sme povolaní k námahe a radosti z počúvania v kultúre našej doby, aby sme v nej rozpoznali semená Slova, „stopy prítomnosti Boha“⁸. Sme povolaní počúvať očakávania našich súčasníkov, brať seriózne do úvahy ich túžby a hľadania, usilovať sa pochopiť, čo im pomáha, aby ich srdce horelo, a čo im spôsobuje strach a nedôveru alebo obyčajnú indiferentnosť, aby sme sa mohli stať spolupracovníkmi ich radosti a nádeje (porov. *1 Kor 1, 24*).

5. Potrebujeme si položiť „otázky ohľadom toho, aké sú dnes požiadavky Boha a ľudstva“⁹. Ľudia ponorení do početných, často virtuálnych totožností s akýmisi maskami, s ktorými sa stotožňujú len príležitostne, trpia tým, že stratili vlastnú tvár.

Pavol VI. už v roku 1969 počas generálnej audiencie prepožičal hlas dvom autorom: „Počuj, Eutydemos, bol si niekedy v Delfách? Áno, dva razy. Všimol si si nápis vyrytý na chráme: Poznaj sám seba? Áno. Zanedbal si toto upozornenie alebo si si ho vzal k srdcu? V skutočnosti nie: bolo to poznanie, ktoré som si iba myslel, že vlastním.“ „Tu vznikajú,“ pokračuje Svätý Otec, „dejiny veľkého problému o tom, aké poznanie má človek o sebe samom. Aktivizmus dnešných dní a prevaha zmyslového poznania a prostriedkov spoločenskej komunikácie o špekulatívnom štúdiu a o vnútornej aktivite spôsobuje, že sme poplatní vonkajšiemu svetu. Je značne badateľný úbytok osobného uvažovania

⁷ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 42.

⁸ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 79.

⁹ FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným* II, 5.

a poznania skutočností, ktoré sú spojené s našim subjektívnym životom. Sme roztržití, prázdni sami sebou a plní obrazov a myšlienok, ktoré sa nás, ako také, vnútorne netýkajú.“¹⁰

6. Zmenil sa aj postoj voči náboženskej skúsenosti a nadprirodzenému rozmeru života. Neistota založená na fakte, že samota má v ľudskom osude posledné slovo, pobáda ľudí podľahnúť pokušeniu, že všetko sa postupne mení na „duchovné spustnutie“, ktorého dôsledkom je „rozšírené prázdno“¹¹.

Niekedy stojíme zoči-voči skutočnosti, že teoreticky i prakticky sa úplne popiera možnosť mať kresťanskú skúsenosť a popiera sa aj hodnota a dôstojnosť osoby. Totožnosť, ktorá voľakedy bola zväčša kresťanská, už dlhšiu dobu zmizla vďaka javu, ktorý Weber nazval „vytriezvením sveta“. Západná kultúra sa odtrhla od sakrálneho pohľadu a vyzdvihuje skôr samostatnosť človeka a spoločnosti. Skutočnosť sa takto javí ako komplexná záležitosť.

Vzniká tak svetonázor, ktorý je nielen antropologický, ale aj naturalistický, historický, sociálny, kultúrny, náboženský, v ktorom jednotlivci so svojimi rôznorodými možnosťami uznávajú, že je vo svojom konaní krehký a problematický. Súčasne však uznávajú, že dokáže vykročiť rôznymi cestami, byť otvorený a dosiahnuť to, čo sa mu zdalo vzdialené. V takomto kontexte sa náboženská otázka javí ako otázka zmyslu (významu a cieľa), slobody a šťastia, ktorú treba vedieť čítať a interpretovať.

7. Ak na jednej strane vidno vytriezvenie, v ktorom dominuje svet bez akéhokoľvek významu a možnosti útechy, na druhej strane silnie odlišný svetonázor o svete, nové provokujúce chápanie skutočnosti, najmä vnútorného vesmíru človeka a jeho hlbokého cítenia: „Táto reakcia proti abstraktnému, kvantifikovanému a zmaterializovanému vesmíru sa deje tým, že sa človek vracia k prameňom citového sveta.“¹² Ak sa predtým popieralo všetko, čo je neviditeľné, dnes badať určitý návrat k údivu a kráse. V diaľke sa rysujú nové scenáre, aj keď sa môžu javiť ako niečo, čo je dočasné a nekonzistentné. Možnosť interpretovať a kritizovať ich

¹⁰ PAVOL VI., *Príhovor* počas generálnej audiencie v Ríme (12. februára 1969).

¹¹ Porov. BENEDIKT XVI., *Homília* počas svätej omše pri otvorení Roka viery (11. februára 2012).

¹² E. MORIN, *Lo spirito del mondo*. Rím, Meltemi Editore 2005, s. 93.

prvky sa môže zmeniť na priestor ducha, v ktorom možno rozpoznať aj prítomnosť ľudskej duše.

V tomto kontexte treba brať do úvahy príjemcu ohlasovania evanjelia a jeho život v súčasnej dobe: „Veľkým utrpením človeka – ako v tých časoch, tak i dnes – je otázka, či v tichu vesmíru, či v ťažkých chvíľach histórie je Boh alebo nie. A ak tento Boh jestvuje, či nás pozná, či má s nami niečo do činenia, či je dobrý a či má dobro nejakú moc v tomto svete alebo nie. Tolko ľudí sa pýta: Je Boh nejakou hypotézou alebo nie? Jestvuje alebo nie? Prečo sa nenechá počuť?“¹³

8. Vzhľadom na nekonzistentnú pohyblivosť a nekontrolovateľnú zložitost technologického pokroku by sme v našej dobe mali vytvárať zmysluplné plány, v ktorých by mal nový kresťanský humanizmus podporovať snahu objaviť význam ľudskej existencie, teda taký horizont, ktorého súčasťou je komunikácia, pochopenie a smerodajné hodnoty. Vďaka svetlu evanjelia znovu možno pozitívne pristupovať k svetu a podporiť snahu vydať sa smerom k pravde: „Nové ohlasovanie ponúka veriacim, aj vlašným a nepraktizujúcim, novú radosť z viery a evanjelizačnú plodnosť. Jeho centrum a podstata zostávajú rovnaké: je nimi Boh, ktorý prejavil svoju veľkú lásku v ukrižovanom a vzkriesenom Kristovi. On stále obnovuje svojich veriach: v ktoromkoľvek veku ,načerpajú novú silu, dostanú krídla ako orly, utekať budú, a neustanú, budú putovať, a neodmlejú‘ (Iz 40, 31). Kristus je ‚večné evanjelium‘ (Zjv 14, 6) a je ‚ten istý včera i dnes a naveky‘ (Hebr 13, 8), ale jeho bohatstvo a krása sú nevyčerpatelne. On je stále mladý a je neustálym prameňom novosti.“¹⁴

9. Zasvätené osoby sú povolané ukázať svetu túto večnú krásu: „Prvou úlohou zasväteného života je *poukazovať* na veľké diela, ktoré Boh koná v krehkej ľudskej prirodzenosti povolaných. Svedectvo o týchto veľkých dielach viac než slovami vydávajú zasvätené osoby výrečným jazykom premenenej existencie“¹⁵; „nová

¹³ BENEDIKT XVI., *Vystúpenie počas prvého stretnutia 13. generálnej synody biskupov* (8. októbra 2012).

¹⁴ FRANTIŠEK, *Evangelií gaudium* 11.

¹⁵ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 20.

evanjelizácia si od zasvätených osôb vyžaduje plné povedomie teologického zmyslu výziev našej doby¹⁶.

Sme povolaní obývať ľudské miesta zodpovedne, radikálnym postojom, a to až do takej miery, že naša prítomnosť sa stane tvárou a prejavom prvkov, ktoré hovoria o Božej prítomnosti.¹⁷ Táto prítomnosť nie je nadstavbou toho, čo je ľudské, ale jeho prehĺbením, jeho pravdou. Ide o to, aby sme sa nikdy nevzdialili od pravdy o sebe samých, od vzťahu k iným a ku tvorstvu; aby sme nasledovali Krista tak, že zahrnieme všetko to, čo je v nás ľudské.

Blahoslavený Pavol VI. povedal: „Podmienky spoločnosti nás nútia prehodnotiť metódy, hľadať všetkými možnými spôsobmi, ako ohlasovať modernému človeku kresťanské posolstvo, v ktorom by našiel odpoveď na svoje otázky a silu angažovať sa v ľudskej solidarite.“¹⁸ K novej angažovanosti a novým metódam vyzýval Benedikt XVI. na záver riadneho zasadania 13. generálnej synody biskupov¹⁹, ktorá sa zaoberala novou evanjelizáciou prostredníctvom odovzdávania viery: „Cirkev hľadá nové spôsoby a nový jazyk, prispôbostený rozličným kultúram sveta, aby ponúkla Kristovu pravdu s postojom dialógu a priateľstva, založeného na Bohu, ktorý je Láska. Cirkev už v rozličných častiach sveta začala s pastoračnou kreativitou, aby sa priblížila k ľuďom vzdialeným či hľadajúcim zmysel života, radosti a koniec koncov, hľadajúcim Boha.“²⁰

¹⁶ Tamže, 81.

¹⁷ Porov. tamže, 79.

¹⁸ PAVOL VI., *Príhovor* zboru kardinálov (22. júna 1973).

¹⁹ Synoda sa konala v dňoch 17. až 28. októbra 2012.

²⁰ BENEDIKT XVI., *Homília* pri príležitosti ukončenia biskupskej synody (28. októbra 2012).

AŽ PO SAMÝ KRAJ ZEME

*„Budete mi svedkami v Jeruzaleme
i v celej Judei aj v Samárii
a až po samý kraj zeme.“*

Sk 1, 8

Postoj počúvania

10. „Obraz učiaceho Krista sa hlboko vtlčil do duše Dvanástich a prvých učeníkov a príkaz: ‚Chodte... a učte všetky národy‘ dal nový smer celému ich životu. Svedčí nám o tom svätý Ján vo svojom evanjeliu, keď uvádza Ježišove slová: ‚Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca.‘ [...] Práve preto im po zmŕtvychvstaní formálne zveruje poslanie učiť všetky národy.“²¹ „Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu“ (*Mk* 16, 15). „Budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme“ (*Sk* 1, 8). Ide o misionársky mandát, ktorý Zmŕtvychvstalý zanechá svojim učeníkom, poslanie zverené každému učeníkovi v každej dobe. Tento mandát má univerzálny rozmer, učenici sú poslaní ku všetkým národom (*Mt* 28, 19), do celého sveta (*Mk* 16, 15). Pán uisťuje učeníkov, že ich nenechá osamelých: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (*Mt* 28, 20). *Markovo evanjelium* hovorí: „Oni sa rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali“ (16, 20).

11. Evanjelisti kládli dôraz na poslanie rôznym spôsobom; takto sa navzájom dopĺňajú. Tóny, ktoré používajú, hovoria, že vďaka poslaniu sú povolání odpovedať na rôznorodé situácie Svätého Ducha, ktorý vane, kam chce (porov. *Jn* 3, 8), rozdávaajúc svoje charizmy. Evanjelistu Marek predstavuje poslanie ako ohlasovanie, *kerygmu* (porov. *Mk* 16, 15). U Matúša cieľom poslania je založiť Cirkev a učenie (porov. *Mt* 28, 19 – 20; 16, 18). Lukáš ho predkladá predovšetkým ako svedectvo (porov. *Lk* 24, 48; *Sk* 1, 8).

²¹ JÁN PAVOL II., *Catechesi tradendae* (16. októbra 1979) 10.

Podľa svätého Jána poslanie spočíva v účasti na hlbokom spoločenstve Otca so Synom (porov. *Jn* 17, 21 – 23). U všetkých štyroch ide o jediný cieľ: spolu s Petrom vyznať: „Ty si Kristus“ (*Mk* 8, 29) alebo s rímskym stotníkom: „Tento človek bol naozaj Boží Syn“ (*Mk* 15, 39).²²

Skutky apoštolov ukazujú, ako sa učeníci postupne dopracujú k svojej totožnosti svedkov a ohlasovateľov a nájdu vhodnú reč a štýl, aby mohli v rôznych situáciách a kultúrach prežívať svoje misionárske poslanie. Učeníci museli reagovať na nové kontexty a problémy; nechali sa viesť po neznámych cestách *Duchom pravdy* (*Jn* 16, 13), aby s láskou a radostne ohlasovali všetko to, čo Učiteľ povedal a učil (porov. *Mt* 28, 20; *Jn* 14, 26). Ten istý Duch, uistil ich Ježiš, ich bude viesť *k celej pravde* otvoriac cestu evanjelia k *budúcim veciam* (*Jn* 16, 13), to jest k novým životným a spásanosným odpovediam v každodennosti života.

12. Aj misionárske poslanie je predstavené rôznorodým spôsobom: ohlasovať radostnú zvesť (*Mt* 28, 19; *Mk* 16, 15); byť svedkami zmŕtvychvstania (porov. *Lk* 24, 46 – 48; *Sk* 1, 8); byť nositeľmi pokoja a zmierenia (porov. *Jn* 20, 21 – 23); starať sa o chorých a pomáhať tým, ktorí sú na okraji spoločnosti (porov. *Lk* 10, 1 – 9); byť svetlom vo svete a soľou zeme (porov. *Mt* 5, 13 – 16); milovať jeden druhého láskou, akou miloval sám Ježiš (porov. *Jn* 13, 34 – 35), slúžiť a umývať nohy blížnym (porov. *Jn* 13, 12 – 15). Učeníci veľmi rýchlo pochopili, že šlo o poslanie, ktoré Ježiš vyjadril v nazaretskej synagóge prečítajúc slová proroka Izaiáša: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok“ (*Lk* 4, 18 – 19).

Pred malou skupinou učeníkov, ohromených skúsenosťou z posledných týždňov Učiteľovho života a neistých, čo sa týka budúcnosti, otvára sa nesmierny kultúrny a zemepisný horizont, ktorý mali po niekoľkých rokoch spoznať, na viaceré pokusy evanjelizovať a usídlieť sa v ňom. Iba dar Svätého Ducha im pomôže pochopiť hlboký význam tých slov a umožní im splniť povere-

²² Porov. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio* (7. decembra 1990) 23.

nie, ktoré, ľudsky povedané, prevyšovalo ich možnosti a zdalo sa im neuskutočiteľné.

13. Poslanie, ktoré je pokračovaním Učiteľovho poslania, je základom nášho povolania zasvätených osôb. Zakladatelia a zakladateľky počúvali, rozpoznali a prijali Ježišov príkaz, akoby sa s ním obrátil na nich: „Chodte a hlásajte“ (Mk 16, 15). Zasvätený život sa so všetkými svojimi formami, svojimi rôznymi obdobiami a v odlišných kontextoch vydal na cestu, aby „celý svet zúrodnil Kristovou radostnou zvestou“²³, postaviac sa na čelo poslania, vytrvávajú v ňom horlivo a tvorivo tak, ako si to zaumienil v srdci (porov. Sk 11, 23).

Stotožnime sa s evanjeliom ako s pravidlom života²⁴, *vyslaní Duchom Svätým* (Sk 13, 4) k perifériám, ktoré potrebujú svetlo evanjelia (porov. Mt 5, 13 – 16); otvorme sa svetu so srdcom obráteným k Pánovi a ohlasujme životom i slovom evanjelium Ježiša Krista, Božieho Syna (Mk 1, 1), ktoré je znamením nádeje pre všetkých, najmä pre najchudobnejších (porov. Lk 4, 18). Takto odovzdáme iným radosť z evanjelia, ktorú sme z milosti prijali.²⁵

Poslaní ohlasovať

14. „Prvoradou úlohou Cirkvi v každej dobe, ale najmä za našich čias, je usmerňovať myseľ človeka, usmerňovať svedomie a skúsenosť celého ľudstva k tajomstvu Krista.“²⁶

Ježiš býva v Kafarnaume, na brehu jazera, v kontakte s mnohými ľuďmi; navštevuje synagógu, stretáva sa so zástupmi, uzdravuje chorých. Nezostáva na jednom mieste, ide tam, kde žijú ľudia.²⁷ Svojím posolstvom, svojimi skutkami a rozhodnutiami vyjadruje dynamizmus, ktorý smeruje k univerzálnej otvorenosti.

²³ TOMÁŠ Z CELANA, *Vita prima di San Francesco d'Assisi*, 97. In: FF, 488. [Pozn. prekl.: český preklad <http://www.ofm.cz/weblizar-portfolio/1-zivotopis-tomase-z-celana-2/#A02>.]

²⁴ Porov.: BENEDIKT XVI., *Verbum Domini* (30. septembra 2010) 83.

²⁵ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 1.

²⁶ JÁN PAVOL II., *Redemptor hominis* (4. marca 1979) 10.

²⁷ Porov. A. VANHOYE, *Le origini della missione apostolica nel Nuovo Testamento*. In: *La Civiltà Cattolica* 141 (1990/IV), s. 544 – 558.

Kristovým štýlom

15. Kontemplujeme Krista, misionára Otca²⁸, aby sme mohli ohlasovať jeho štýlom: „Ježiš chodil po všetkých mestách a dedinách, učil v ich synagógach, hlásal evanjelium o kráľovstve a uzdravoval každý neduh a každú chorobu. Keď videl zástupy, zľutoval sa nad nimi, lebo boli zmorené a sklesnuté ako ovce bez pastiera“ (Mt 9, 35 – 36). Potrebné je stotožniť sa s dynamikou troch slov: vidieť, zľutovať sa nad niekým a konať. Ide o postoje, ktoré sú charakteristickou črtou Kristovho života a poslania.

Vidieť znamená byť pozornými na to, čo sa deje vo svete, otvorenými voči skutočnosti, ktorou sme obkolesení, nie z dôvodu zvedavosti, ale aby sme objavili Božie kroky v ľudských dejinách.

Zľutovať sa nad niekým znamená pestovať v sebe *hlboké milosrdenstvo*: vyžaduje si to účasť a činnosť v prospech toho, kto je v núdzi a nedostatku: „Keď vystúpil a videl veľký zástup, zľutoval sa nad nimi“ (Mk 6, 34). Ide o vnútorný pohyb, ktorý nám pomáha vytvoriť srdečný súlad s každým človekom: „Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho“ (Lk 15, 20). Tento postoj nám nedovolí obísť človeka a tváriť sa roztržito, sebavedomo či bojazlivo: „Náhodou šiel tou cestou istý kňaz, a keď ho uvidel, obišiel ho. Takisto aj levita: keď prišiel na to miesto a uvidel ho, išiel ďalej“ (Lk 10, 31 – 32). Oživuje v nás spomienku na Kristov súd nad našimi rozhodnutiami a skutkami: „Lebo bol som hladný, a nedali ste mi jesť [...]. Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili“ (Mt 25, 42. 45).

Sme povolaní prežívať trápenia tých, ktorí v hĺbke srdca trpia z dôvodu zraňujúcej a podľej nespravodlivosti a arogantného násilia, ktoré zabíja, potláča a popiera dôstojnosť človeka, ba ho odsúva na okraj spoločnosti: „Cirkev sa chveje (niektorí autori prekladajú, je dojatá) pri tomto úzkostnom volaní a vyzýva každého, aby s láskou odpovedal na hlas svojho brata.“²⁹

²⁸ Porov.: JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 22.

²⁹ PAVOL VI., *Populorum progressio* (26. marca 1967) 3.

16. Sme povolaní konať na základe Božieho pohľadu: „Videl som utrpenie môjho ľudu v Egypte a počul som jeho kvílenie pre tvrdosť jeho poháňačov. Poznám jeho bolesť“ (*Ex* 3, 7 – 8a); zosúladiť svoje srdce s Kristovým srdcom: „Keď videl, ako plače a ako plačú aj Židia, čo s ňou prišli, zachvel sa v duchu a vzrušený sa opýtal: ‚Kde ste ho uložili?‘ Povedali mu: ‚Pane, pod’ sa pozrieť!‘“ (*Jn* 11, 33 – 35); konať také skutky, ktoré vzbudia nádej a hovoria o spásе. Vidieť niekoho a zľutovať sa nad ním bez skutkov je iba dobrým úmyslom a ide iba o všeobecné emócie.

Dobre to vyjadril Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste *Oriente Lumen*: „Učme sa od samotného Pána, ktorý sa na svojej ceste zastavil pri ľuďoch, vypočul ich, mal s nimi súcit, keď ich videl ‚ako ovce bez pastiera‘ (*Mt* 9, 36; porov. *Mk* 6, 34). Musíme si osvojiť onen láskyplný pohľad, ktorým zmieril ľudí s Otcom a so sebou samými vliatím tej sily, ktorá sama dokáže uzdraviť celého človeka.“³⁰

Kontemplatívni v činnosti

17. Naliehavo je potrebné znovu objaviť misionársku mystiku: „Práve z kontemplácie, zo silného priateľského vzťahu s Pánom sa v nás rodí schopnosť žiť a prinášať druhým Božiu lásku, jeho milosrdenstvo, jeho nehu.“³¹ Apoštolská mystika je spojená s tým, „čo je najkrajšie, najväčšie, najatraktívnejšie a zároveň najpotrebnejšie“³².

Pozývame vás prečítať si náš list *Kontemplujte*. V ňom sme predložili itinerár, ktorý vedie k hĺbke tajomstva, ktoré v nás prebýva, keď hľadáme Krásu; novú *filokaliu* (*filos* – *kalos* – láska ku kráse): premenenie, ktoré vzniká z pohostinnej svätosti a blízkosti naplnenej empatiou.³³

³⁰ JÁN PAVOL II., Apoštolský list *Oriente Lumen* (2. mája 1995) 4.

³¹ FRANTIŠEK, *Príhovor* na Anjel Pána, Rím (21. júla 2013).

³² FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 35.

³³ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *Kontemplujte. Zsväteným mužom a ženám po stopách Krásky* (15. októbra 2015).

„Misionár musí byť kontemplatívny v činnosti. Odpoveď na problémy nájde vo svetle Božieho slova, v osobnej a spoločnej modlitbe [...] Budúcnosť poslania z veľkej časti závisí od kontemplácie. Ak misionár nie je kontemplatívny, nemôže vierohodne hlásať Krista. Je svedkom zážitku Boha a musí ako apoštoli povedať: ‚Čo sme videli a počuli, to vám zvestujeme: Slovo života‘ (1 Jn 1, 1 – 3).“⁵⁴

18. „Cirkev si nemôže robiť ilúzie, že žiari vlastným svetlom, nemôže. Peknými slovami to pripomína svätý Ambróz využívajúci obraz mesiaca ako metaforu pre Cirkev, keď hovorí: ‚Skutočne, Cirkev je ako mesiac: (...) nežiari vlastným svetlom, ale Kristovým.‘ [...] A v tej miere, ako je v ňom Cirkev zakorenená, v tej miere, ako sa ním necháva osvecovať, dokáže osvecovať život ľudí a národov. Preto svätí [cirkevní] otcovia označovali Cirkev ako *mysterium lunae* [tajomstvo mesiaca]. Potrebujeme toto svetlo pochádzajúce zhora, aby sme dôsledným spôsobom odpovedali na povolanie, ktoré sme dostali. Ohlasovanie Kristovho evanjelia nie je jednou z mnohých možností, ktoré si môžeme vybrať, a nie je to ani zamestnanie. Byť misionárskou pre Cirkev znamená konať prozelytizmus. Byť misionárskou pre Cirkev znamená prejavovať svoju vlastnú prirodzenosť, čiže byť osvetľovaná Bohom a vyžarovať jeho svetlo.“⁵⁵ Bez tohto vedomia pastoračná práca a inštitúcie nemôžu komunikovať evanjelium Božieho kráľovstva; naše formačné plány stanú sa viac či menej vydarenými itinerármi odbornej kvalifikácie; ustarostenosť o ekonomické prostriedky, ktoré iba ohraničeným spôsobom môžu podporovať život a aktivity našich inštitútov, sa nebudú odlišovať od tých, ktoré majú iné svetské skupiny; často totiž zabúdame na parametre Božej prozreteľnosti.

Sluhovia slova

19. Sväté písmo je spolu s Tradíciou „najvyššie pravidlo“⁵⁶ viery. Vzťah medzi Svätým písmom a evanjelizáciou s jej rôznorodý-

⁵⁴ JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio* 23.

⁵⁵ FRANTIŠEK, *Homília* na Slávnosť Zjavenia Pána (6. januára 2016).

⁵⁶ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Dei Verbum* 21.

mi formami je veľmi úzky: „Najhlbšou podstatou Cirkvi sú jej tri úlohy: ohlasovanie Božieho slova (*kerygma-martyria*), vysluhovanie sviatostí (*leiturgia*), služba lásky (*diakonia*). Tieto úlohy sa navzájom podmieňujú a nemôžu byť od seba oddelené.“³⁷

„Chodte a hlásajte“ (*Mk 16, 15*). „Poslaním Cirkvi na začiatku tohto nového milénia je živiť sa slovom, aby sa mohla stať služobnicou slova v evanjelizácii.“³⁸ Je nevyhnutné, aby sa slovo „živé, účinné, ktoré rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca“ (*Hebr 4, 12*), „čoraz viac stalo srdcom všetkých cirkevných aktivít. [...] Je dôležité, aby zjavené slovo radikálnym spôsobom zúrodnilo katechézu i všetky snaženia zamerané na odovzdávanie viery“³⁹.

Pastoračná skúsenosť potvrdzuje, že nemožno predpokladať vieru u tých, ktorí nás počúvajú. Treba je prebudiť u tých, u ktorých zhasla, oživiť ju u tých, ktorí žijú v indiferentnosti, pomôcť ju objaviť na základe osobnej angažovanosti novým generáciám, obnoviť ju u tých, ktorí ju vyznávajú bez dostatočného presvedčenia, priniesť ju tým, ktorí ju ešte nepoznajú.

20. Katechéza, prvé výchovné gesto v rámci evanjelizačného poslania, „je úzko spätá s celým životom Cirkvi. Od nej podstatne závisí nielen zemepisné rozšírenie a číselný rast, ale aj – a ešte viac – vnútorný rozmach Cirkvi, jej súlad s Božím plánom“⁴⁰.

Svätý Otec František v *Evangelii gaudium* nás pozýva privlastniť si tón, reč matky.⁴¹ „Ako sa nám všetkým páči, keď sa rozpráva v našom materinskom jazyku, tak aj vo viere sa nám páči, ak sa nám kazateľ prihovára v duchu našej ‚materinskej kultúry‘ a v duchu materinského nárečia (porov. *2 Mach 7, 21. 27*), lebo naše srdce je vtedy lepšie pripravené počúvať. Tento jazyk je nalaďený tak, že sprostredkúva odvahu, povzbudenie, silu a entuziazmus.“⁴² Sme povolani slúžiť Slovu svojím konkrétnym životom, reálnymi slovami, plnými materinskej nežnosti, ktoré by sa vedeli nielen pýtať, ale aj oživovať. Podstatné je meditovať Slovo,

³⁷ BENEDIKT XVI., *Deus caritas est* 25.

³⁸ Synoda biskupov, 13. generálne zhromaždenie: *Božie slovo v živote a poslaní Cirkvi. Instrumentum laboris* (Città del Vaticano 2008) 43.

³⁹ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 174 – 175.

⁴⁰ JÁN PAVOL II., *Catechesi tradendae* 13.

⁴¹ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 139 – 141.

⁴² Tamže, 139.

do hĺbky ho pochopiť a pretlmočiť do slov, aj prostredníctvom seriózneho štúdia, primeraného kultúre každej doby.

21. Trúfalosť a povrchnosť, v rôznych formách prítomné v ohlasovaní (homiletika, katechéza, pastorálka), sú urážkou daru Slova. Svätý Otec František veľmi nástojí na kázni a na jej príprave: „Príprava na kázeň je natoľko dôležitá, že je potrebné venovať jej dlhší čas štúdia, modlitby, zamyslenia a pastoračnej kreativity.“⁴³ Štúdium, ktoré má slúžiť Slovu a ľudstvu, pomáha vyváženě interpretovať a pochopiť svet, ktorý „Boh tak miloval“ (Jn 3, 16). Štúdium, ktoré „nepopiera ducha modlitby a úcty“⁴⁴, je viac ako akademické a rétorické cvičenie sa prostriedkom, vďaka ktorému môžeme rásť v radostnom hľadaní Života, Pravdy a Dobra (porov. Sk 17, 27). Štúdium „je skôr prejavom neukojiteľnej túžby hlbšie poznať Boha – nekonečné svetlo a bezodný prameň každej ľudskej pravdy“. Ono má sprevádzať život ako vzácny prostriedok neustáleho hľadania „prítomnosti Boha a jeho pôsobenia v zložitej skutočnosti súčasného sveta“⁴⁵.

22. „Aké krásne sú na horách nohy posla, ktorý hlása pokoj, posla dobrej zvesti, ktorý ohlasuje spásu, ktorý hovorí Sionu: ‚Tvoj Boh kraľuje‘“ (Iz 52, 7).

„Podstatný znak každého ozajstného misionárskeho života je vnútorná radosť, ktorá pochádza z viery. Vo svete s mnohými problémami úzkosti a utláčania, vedúcimi k pesimizmu, musí hlásateľ *blahozvesti* byť človekom, ktorý našiel v Kristovi ozajstnú nádej.“⁴⁶

Ohlasovanie je zanietením, ktoré dostávame prostredníctvom milosti. Táto má ústredné miesto v našom živote: „Na otázku ‚prečo misie?‘ odpovedáme s vierou a skúsenosťou Cirkvi: otvoriť sa láske Krista znamená pravé oslobodenie. V ňom a jedine v ňom sme oslobodení od všetkého odcudzenia a zblúdenia, od otroctva, ktoré nás stavia pod moc hriechu a smrti. Kristus je naozaj ‚náš pokoj‘ (Ef 2, 14) a ‚láska Kristova nás podnecuje‘ (2 Kor 5, 14) a dáva

⁴³ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 145.

⁴⁴ Svätý FRANTIŠEK Z ASSISI, *List svätému Antonovi z Padovy* 2.

⁴⁵ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 98.

⁴⁶ JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio* 91.

nášmu životu zmysel a radosť. Misie sú otázkou viery, nepodplatiteľným meradlom našej viery v Krista a jeho lásky k nám.“⁴⁷

Svätý Otec František nás vyzýva, aby sme neboli smutnými evanjelizátormi, netvářili sa znechutene alebo ako na pohrebe⁴⁸, ale komunikovali radosť viery vychádzajúc z vlastného „premeneného života“⁴⁹.

23. *Poslovia evanjeliovej nádeje* sú ľudia, ktorí prijali mandát ohlasovať radostnú zvesť: ich život naplnila radosť evanjelia a premenila ich srdce.⁵⁰

Poslovia evanjeliovej nádeje sú ľudia, ktorí veľkodušne odpovedajú na veľkú výzvu Cirkvi každej doby: tou je misionárska činnosť.⁵¹

Poslovia evanjeliovej nádeje sú ľudia, ktorých sa dotklo Otcovo milosrdenstvo; je to rana lásky, ktorá roznečuje ich srdce zanietenním pre Krista a ľudstvo a dávajú k dispozícii evanjeliu svoj život vykročiac bez váhania (porov. *Lk* 24, 33), pretože chcú „všetkým, na všetky miesta, pri všetkých príležitostiach“⁵² hlásať radosť Božieho kráľovstva.

Poslovia evanjeliovej nádeje sú ľudia, ktorí preberajú iniciatívu⁵³, nenechajú sa paralyzovať cirkevnou zahľadenosťou do seba⁵⁴, ale sa usilujú dosiahnuť všetky periférie, aby mohli, bez toho, žeby niekoho vylúčili, stretnúť ďalekých i blízkyh (porov. *Ef* 2, 13).

Poslovia evanjeliovej nádeje sú ľudia, ktorí stoja na križovatkách života, teda žijú v hraničných situáciách a pomáhajú tým, čo sú odsúvaní na okraj spoločnosti⁵⁵, aby ich život prenikla oslobodzujúca nádej a sila evanjelia.

Poslovia evanjeliovej nádeje sú ľudia, ktorí sa stotožnili s „dynamizmom vychádzania“⁵⁶ a túžia osloviť celý svet (porov. *Mt* 28,

⁴⁷ Tamže, 11.

⁴⁸ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 10.

⁴⁹ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 35.

⁵⁰ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 21.

⁵¹ Porov. tamže, 15.

⁵² Tamže, 23.

⁵³ Porov. tamže, 24.

⁵⁴ Porov. tamže, 27.

⁵⁵ Porov. tamže, 24.

⁵⁶ Tamže, 20.

19), aby tvorivo a univerzálnou rečou radosti hlásali, že evanjelium je prameňom života, a to života v hojnosti (porov. *In* 10, 10).

Cirkve a svet potrebujú ľudí *mebaser*, teda poslov radosti, poslov Toho, ktorý prichádza potešiť svoj ľud (porov. *Iz* 40, 1).

Zjednotení v ohlasovaní

24. „Množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu. A nik z nich nehovoril, že niečo z toho, čo mal, je jeho, ale všetko mali spoločné. Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť“ (*Sk* 4, 32 – 33). „Rehoľné spoločenstvo sa skutočne vnímalo v kontinuite so zástupom tých, ktorí nasledovali Ježiša. On ich osobne povolal, každého po mene, aby žili v spoločenstve s ním a s ostatnými učeníkmi, aby mali účasť na jeho živote a jeho osude (porov. *Mk* 3, 13 – 15) a aby tak boli znamením života a spoločenstva, ktoré on ustanovil.“⁵⁷ Bratský život, pamätlivý tajomstva, ktoré bolo viditeľné už v prvých storočiach Cirkvi, je „predovšetkým teologálnym priestorom, v ktorom možno skusovať mystickú prítomnosť zmŕtvychvstaleho Pána“⁵⁸.

Vytrvalí v hlbokom spoločenstve

25. Starokresťanský spis *Didaché* predkladá črty komunitnej tožnosti ako výsledok počúvania a formácie, poznania osoby a poslania Pána Ježiša, ktorého sprevádzali znamenia prejavy moci (porov. *Sk* 2, 43; 4, 33). Kresťania prvotnej Cirkvi počúvajú hlásanie a slová apoštolov, a teda spoznávajú evanjelium, aby ako zrelí veriaci nadobudli opravdivú skúsenosť s Pánom.

Jedna zo snáh, ktorá často sprevádzala dejiny a život Cirkvi, a tiež aj existenciu rôznych komunít zasväteného života, bolo formovať tajomstvo Krista, ktoré oživuje *koinoniu*, ktorá je pod-

⁵⁷ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, Bratský život v spoločenstve. „*Congregavit nos in unum Christi amor*“ (2. februára 1994) 10.

⁵⁸ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 42.

statnou zložkou bratského života a ukazuje ju nie ako nejakú ideu, ale ako materiálnu a duchovnú solidaritu.

26. Okrem toho bratstvo pobáda byť vytrvalým „pri lámaní chleba a modlitbe“ (Sk 2, 42), čo je zlatým znamením, podľa ktorého bolo možné rozpoznať stretnutia kultu prvých kresťanov, počas ktorých sa opakovali Ježišove gestá pri poslednej večeri. Táto spomienka zahŕňa aj svadobné hostiny, Ježišovo stolovanie s hriešnikmi a skromný pokrm, ktorý zmŕtvychvstalý Ježiš požil na brehoch jazera spolu so svojimi učeníkmi. Prví kresťania sa rôznymi formami modlia v chráme, počas jedenia alebo v skrytosti svojho domu. Vytrvalý vzťah k Bohu je základom duchovného vyučovania prvotnej komunity, ktorá sa vždy modlila, „v každom čase“ (Ef 6, 18), „na každom mieste a dvíhali čisté ruky k nebu“ (1 Tim 2, 8). Modlitba zaisťuje jednotu komunity, napomáha rozlišovaniu, je darom Ducha Svätého a je natolko spojená s láskou, že Origenes hovorí: „Vždy sa modlí ten, kto spája modlitbu so skutkami, ktoré ma vykonať, a skutky s modlitbou. Iba takto možno uskutočniť príkaz neustále sa modliť.“⁵⁹ Sme v srdci misionárskeho svedectva o bratstve.

27. Až k nám siaha atmosféra radosti a čerstvosti prvotných čias a získava si predovšetkým srdce toho, kto má účasť na pretvorení nového ľudstva. Táto atmosféra vždy očarila kresťanov všetkých generácií a zasvätené osoby odhodlané nasledovať Krista. „Život tohto [prvotného] spoločenstva a ešte viac skúsenosť plného zjednotenia sa s Kristom, ako ho prežívali Dvanásti, stali sa vzorom, podľa ktorého sa utvárala Cirkev, keď chcela v sebe prebudiť prvotný zápal a s novou evanjeliovou energiou nastúpiť na svoju púť ľudskými dejinami.“⁶⁰

Z tejto atmosféry vzniká v znamení hlbokého spoločenstva misionárske svedectvo a ohlasovanie: „Veď medzi nimi nebolo núdzneho“ (Sk 4, 34), pretože komunita mala „jedno srdce a jednu dušu“ (Sk 4, 32). Každá apoštolská komunita, ktorá chce byť evanjeliová, prechováva vo svojom srdci odstup od materiálnych vecí, čo je nevyhnutný predpoklad súhry duchov, aby tak bolo možné dosiahnuť ciele duchovného života a hlásať radostnú zvesť.

⁵⁹ ORIGENES, *De oratione*. In: PG 11, s. 452.

⁶⁰ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 41.

28. „Apoštoli veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstání Pána Ježiša“ (Sk 4, 33). Evanjelista Lukáš tvrdí, že milosť svedčiť o Zmŕtvychvstalom vyplýva z bratského života, ktoré je podobnosťou o Božom kráľovstve a misionárskym ohlasovaním ako takým. Radosť z hlásania evanjelia sa zosilňuje v skúsenosti bratského stretnutia. Svätý Otec František nás vyzýva: „Žiť prítomnosť zanietená znamená stať sa ‚odborníkmi hlbokého spoločenstva, teda svedkami a tvorcami toho projektu spoločenstva, ktoré je na vrchole dejín človeka podľa Boha‘. V konfliktnnej spoločnosti, v ktorej je ťažké spolunažívanie rôznych odlišných kultúr, v ktorej vidno násilie na najslabších a nerovnoprávnosť, sme povolání ponúknuť konkrétny vzor komunity, v ktorej (tým, že uznáme dôstojnosť každého človeka a možnosti deliť sa s darom, ktorého je každý nositeľom) možno žiť bratskými vzťahmi.“⁶¹

Život spoločenstva sa tak stáva *znamení* pre svet a príťažlivou *silou*, ktorá pomáha uveriť v Krista. Týmto spôsobom sa spoločenstvo otvára poslaniu, ono samo sa stáva poslaním.⁶²

29. V rehoľnom živote bratský život v komunite, keď sa prežíva jednoducho a radostne, je prvou a základnou štruktúrou evanjelizácie. „Bratské spoločenstvo ako také je už samo osebe apoštolátom, teda priamo prispieva k dielu evanjelizácie. Bratský život je znakom par excellence, ktorý nám zanechal Pán: ‚Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať‘ (Jn 13, 35). [...] Preto celá plodnosť rehoľného života závisí od kvality bratského života v spoločenstve. Hoci bratský život nie je celým poslaním rehoľného spoločenstva, predsa je jeho základnou zložkou. Bratský život je rovnako dôležitý ako apoštolská činnosť.“⁶³

Zázrak Turíc

30. Udalosť prvých Turíc s mimoriadnou činnosťou Svätého Ducha a s nadšením z prvého obrátenia veľkého zástupu sa skon-

⁶¹ FRANTIŠEK, Všetkým zasväteným I, 2.

⁶² Porov., JÁN PAVOL II.: *Vita consecrata* 46.

⁶³ KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, Bratský život v spoločenstve. „*Congregavit nos in unum Christi amor*“ (2. februára 1994) 54 – 55.

čila nečakaným spôsobom: odlišní ľudia začínajú žiť štýlom bratského života. Zostúpil Duch Svätý a neuskutočiteľný svet bratstva je zrazu možný: cítiť sa bratmi a sestrami a žiť v bratstve. Zo všetkých zázrakov, divov a znamení tento je najprekvapivejší: ľudia, ktorí sa nepoznajú, si rozumejú a kladú do spoločného svoje dobrá, hovoria tou istou rečou lásky. Vo svete sa zapáli niečo, čo sa pokladá za nemožné: láska k iným sa stáva silnejšou ako láska k sebe samému. Bratstvo, zázrak Turíc, prejavuje pravú tvár Cirkvi a stáva sa prvou príčinou šírenia evanjelia: slobodní a otroci, bohatí a chudobní, vzdelaní a nevzdelaní, všetci zhromaždení okolo toho istého stola, aby v Kristovi a mocou Svätého Ducha prežívali proctvo Božích detí.

31. Skúsenosť Svätého Ducha a bratstva prežitého v spoločenstve sa udiala v začiatkoch Cirkvi. Duch Svätý pôsobí v živote apoštolskej komunity a poznačí ju pečatou ohňa, jednotou a misijnosťou. Božie slovo, reč Svätého Ducha, zostupuje k človeku a umožňuje spoločenstvu viery nenanucovať svoju vlastnú reč, ale vstúpiť do ľudskej reči ohlasujúc evanjelium podľa možnosti a spôsobov, akými ho iný môže pochopiť: „Vždy keď sa v láske stretávame s ľudskou bytosťou, stávame sa schopnými objaviť o Bohu niečo nové. [...] Úloha evanjelizovať obohacuje myseľ i srdce, otvára nám duchovné horizonty, robí nás citlivejšími na rozpoznávanie činnosti Ducha a pomáha nám vyjsť z našich obmedzených duchovných schém.“⁶⁴

32. Toto je dielo Ducha Svätého, ktorý odporuje *telu* (porov. *Gal 5, 16 – 17*), to jest egoistickému sklonu človeka uzatvoriť sa do seba, odmietnuť stretnutie a hlboké spoločenstvo s iným: „Motto lásky medzi nebom a zemou je dielo Ducha Svätého: on dáva plnosť vzťahu, ktorý je zakorenený v Kristovi, s Nevestou Sionom-Máriou-Cirkvou [*Ekklesia*]. Reholná osoba zastáva ústredné miesto v tomto vzťahu, ktorý sa aj v nej a pre ňu chce stať konkrétnou skutočnosťou vďaka jej angažovanosti v láske. Celá jej existencia sa má stať tvorivou zmenou, Božou budúcnosťou trvale prítomnou v Duchu Svätom.“⁶⁵

⁶⁴ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 272.

⁶⁵ H. U. von BALTHASAR, *Spiritus Creator*. Brescia: Morcelliana, 1972, s. 328.

CIRKEV VYCHÁDZAJÚCA

„Ako chodili po mestách, odovzdávali im učenie, ktoré vyhlásili apoštoli a starší v Jeruzaleme, aby ho zachovávali. Cirkvi sa upevňovali vo viere a deň čo deň sa zväčšovali počtom.“

Sk 16, 4 – 5

Postoj počúvania

33. Protagonistom tohto príbehu je Pavol spolu so svojimi druhmi Sílasm a Timotejom a možno, že aj niekto iný, o kom sa nehovorí. Apoštol prežíva ťažkú chvíľu: len nedávno sa rozišiel s Barnabášom, svojím ochrancom a učiteľom – prišlo totiž k vážnej roztržke (Sk 15, 39), ale sa nezastaví, vráti sa, aby navštívil spoločenstvá, ktoré spolu založili počas ich prvej misijnej cesty (porov Sk 13, 5; 14, 28).

Vybrali sme túto kľúčovú udalosť prvotnej Cirkvi, pretože v rozhodnutiach a ťažkostiach Pavla a jeho druhov vidíme situácie, ktoré sa veľmi podobajú tým našim, a hľadanie riešení, ktoré nám môžu pomôcť zvládať zložitost problémov a neistôt, ktoré prežívame aj my.

Spoločenstvá, ktoré na predošlej ceste založili, sa nachádzali v Derbe, Lystre, Antiochii, Ikónii, Pizídií, Atálii: to jest v centrálnej hornej oblasti súčasného Turecka v oblasti Anatólie. Pavol si zamienil, že spolu so svojimi spoločníkmi pôjde na sever na územia Galácie a Bitýnie, lenže Duch Svätý viac ráz tajomným spôsobom prekazil ich plán cesty a ich dobré úmysly. A tak sú nútení ísť do Troady (porov. Sk 16, 6 – 8), do im neznámych okrajových oblastí.

Spoločenstvá, ktoré navštívili, boli všetky v začiatkoch svojej viery; boli krehké: zverili ich starším počas prvej misijnej cesty vo vedomí, že „do Božieho kráľovstva vojdú cez mnohé súženia“ (Sk 14, 22). Pre Pavla a jeho spoločníkov bolo logické a múdre navštíviť spoločenstvá, aby povzbudili učeníkov na ceste, rozšírili ich rady a zdokonalili prvú evanjelizáciu. No bez nejakého vážneho dôvodu *Ježišov Duch im to nedovolil*. Prekvapení a zaskočení sa bez nejakého cieľa premiestnili čoraz viac k západnej Anatólii, až kým neprišli k egejskému pobrežiu.

Môžeme si predstaviť ich vnútornú úzkosť, pocit frustrácie z toho, že nevedia, čo ďalej podniknúť.

34. Tento ich príbeh sa v mnohom podobá situáciám posledných desaťročí. Reforma a obnova, ktoré uviedol Druhý vatikánsky koncil, dali širší priestor skúsenostiam, ktoré majú veľkú hodnotu, a skoro všetky rehoľné rodiny uskutočnili nové možnosti svojho pôsobenia, stretnutia s kultúrami a zemepisnými oblasťami, ktoré dovtedy boli neznáme. Podobne Barnabáš a Pavol po svojej prvej misijnej ceste zakúsili radosť z toho, že Pán povolal k účasti na charizme a na plodnosti Cirkvi neznáme národy, nechýbali však medzi nimi ani napätia a chvíle, keď diskusie boli veľmi živé a ich povahy na seba narazili (porov. *Sk 15, 2*).

Kultúrne odlišnosti a bohatstvo totožnosti prvých spoločenstiev v Cirkvi boli spočiatku prijaté s nadšením a údivom, no časom spôsobovali nepokoj a poukázali na problém odlišností, ktoré treba rešpektovať, na problém podstaty, ktorú bolo treba objaviť, na otázku vzájomnej a potrebnej reciprocity v inštitucionálnom systéme, na vzory, ktoré vieru inkarnovali. Namáhavo a trpezlivo sa prostredníctvom kapitúl a zhromaždení, redakcií alebo revízií stanov, experimentovania s modelmi formácie a riadenia došlo k vypracovaniu syntézy, ktorá by podporila spoločenstvo s inštitucionálnymi formami vhodnými pre nové obdobie charizmy. Boli sme presvedčení, že na to, aby sme mohli pokračovať v ceste, stačí primerane informovať a inteligentne riadiť – ako Pavol odovzdávajúc rozhodnutia, ktoré sa boli urobili v Jeruzaleme (porov. *Sk 16, 4*), teda to, čo sa už náročne dosiahlo a systematicky určilo.

35. Ako v prípade svätého Pavla a jeho spoločníkov, podobne aj v našom prípade nám Duch Svätý nedovolil (porov. *Sk 16, 7*) zaujať obranný postoj s cieľom udržať výsledok. Nedovolil nám šíriť sa podľa našich plánov aplikujúc jednoducho pripravené rozhodnutia a dočasné modely.

Nemá súčasná kríza, vďaka ktorej sú naše istoty neplodné a naše plány neisté, niečo spoločné s frustráciou, ktorú zažil Pavol zoči-voči prekážkam bez nejakého vysvetlenia? Nemohli by sme naše tvrdohlavé zotrvávanie v tom, čo sme nadobudli a určili taktickými zmenami, často ukrývajúc krízu s prvkami „duchovného zosvetštenia“, azda pokladať za *kairos*, za vhodnú chvíľu nechať priestor nečakanému pôsobeniu Ducha Svätého a jeho usmernení?

Jasná a rozšírená bezvýznamnosť zasväteného života a jeho okrajové miesto v Cirkvi a aj v globalizovanej spoločnosti je akoby narkotizovaná tisícmi modloslužbami a dočasnými ilúziami. Mohli by sme našu *anémiu* [doslova chudokrvnosť, nedostatok] čerstvých síl a zjavnú *anómiu* [ľubovoľnosť] víťaziacich modelov pre tento nový kontext prirovnať situácii zmäteného a strateného Pavla v Troade?! Tam, kde sa zdalo, že je všetko bez zmyslu, otvára sa nový horizont, nový, tvorivý a transformujúci príbeh.

Duch Svätý, protagonista poslania

36. Boh, trojičná láska, je prvým misionárom; poslanie Cirkvi má svoje korene v srdci Boha. Medzi osobami Najsvätejšej Trojice prebieha neustály pohyb: akýsi tanec, povedal by svätý Bonaventúra.⁶⁶ Vo vzťahu medzi Otcom a Synom prebieha milosť lásky, ktorou je Duch Svätý: ad extra Otec posiela Syna prostredníctvom Ducha Svätého; Ducha Svätého posiela Otec a Syn a z Otca skrže Syna. V Slove, ktoré sa stalo telom (porov. *Jn* 1, 14), je to sám Boh, ktorý sa stotožňuje s dynamizmom vychádzania⁶⁷, vstupuje do sveta a plne sa stotožňuje so všetkým, čo je ľudské: „Poslal totiž svojho Syna – to jest večné Slovo, ktoré osvecuje každého človeka –, aby prebýval medzi ľuďmi a zvestoval im Božie tajomstvá (porov. *Jn* 1, 1 – 18).“⁶⁸ Vtelenie nám zjavuje Boha zamilovaného do ľudstva: „Ježiš Kristus – Slovo, ktoré sa stalo telom –, poslaný ‚ako človek k ľuďom‘, ‚hovorí Božie slová‘ (*Jn* 3, 34) a dokonáva dielo spásy, ktoré mu zveril Otec (porov. *Jn* 5, 36; 17, 4).“⁶⁹ Nič mu nie je cudzie, ani hriech, ktorý zotrela jeho milosrdenstvo⁷⁰: „Toho, ktorý nepoznal hriech, za nás urobil hriechom, aby sme sa v ňom stali Božou spravodlivosťou“ (2 *Kor* 5, 21).

⁶⁶ Porov. svätý BONAVENTÚRA, *Itinerarium mentis in Deo*, VI, 2.

⁶⁷ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 20.

⁶⁸ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Dei Verbum* 4.

⁶⁹ Tamže.

⁷⁰ Porov., FRANTIŠEK: *Duchovná obnova pri príležitosti Jubilea kňazov. Prvé rozjímání* (2. júna 2016).

Boh dejín kráčal so svojim ľuďom (porov. *Ex* 3, 6) a neustále aj s nami prostredníctvom daru Svätého Ducha. „Duch Svätý dáva život“⁷¹: on je Božou silou v dejinách, ten, ktorý nám predkladá Slovo a sprítomňuje ho (porov. *Jn* 14, 26; 1 *Jn* 2, 27).⁷² Duch Svätý, činiteľ poslania⁷³, „je pri evanjelizácii hlavným činiteľom. Z neho vychádzajú pohnútky hlásať evanjelium, on umožňuje v hĺbke vedomia aj prijímať aj chápať slovo spásy. [...] On dáva vznik novému stvoreniu a novému ľudstvu, ku ktorému evanjelizácia má smerovať jednotou v rozmanitosti, ktoré evanjelizácia vyvoláva v kresťanskom spoločenstve. Okrem toho sme povedali, že pôsobením Ducha Svätého evanjelium preniká do sveta, pretože on nás vedie pri rozoznávaní znamení doby, a sú to Božie znamenia, ktoré evanjelizácia poznáva a objavuje v živote ľudí“⁷⁴.

37. Duch Svätý stvárnjuje kresťana podľa zmýšľania Krista, podľa jeho citov, vedie ho k celej pravde, osvecuje mysle, vlieva lásku do srdc, posilňuje slabé telá, umožňuje poznať Otca i Syna a „všetkým dáva pocit šťastia zo súhlasu s pravdou a z viery v pravdu“⁷⁵.

V roku 1968 ortodoxný metropolita Ignatios z Latakíe počas ekumenického stretnutia v Uppsale povedal: „Bez Ducha Svätého Boh je veľmi ďaleko, Kristus stojí v minulosti, evanjelium je mŕtvou literou, Cirkev je obyčajnou organizáciou, autorita je vecou nadvlády, poslanie je záležitosťou propagandy, liturgia je iba spomienkou, kresťanský život otrockou morálkou. Ale v Duchu Svätom vesmír je vzkriesený a vzdychá v pôrodných bolestiach Božieho kráľovstva, zmŕtvychvstalý Kristus je prítomný, evanjelium je silou života, Cirkev vyžaruje život Najsvätejšej Trojice, autorita je oslobodzujúcou službou, poslanie – to sú Turíce, liturgia je pamiatkou aj očakávaním, ľudský čin sa stáva Božím.“⁷⁶

Moc Svätého Ducha nedovoľuje (porov. *Sk* 16, 7), ako v prípade svätého Pavla, aby sa naše kroky zastavili a logika ohraniči-

⁷¹ JÁN PAVOL II., *Dominum et Vivificantem* (18. mája 1986) 64.

⁷² Tamže, 7.

⁷³ JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio* 21.

⁷⁴ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* (8. decembra 1975) 75.

⁷⁵ DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Dei Verbum* 5.

⁷⁶ IGNATIOS Z LATAKIE, in: R. CANTALAMESSA, *Il soffio dello Spirito*. Cinisello Balsamo, San Paolo, 1997, s. 165.

la a racionalizovala naše misionárske rozhodnutia v tom, čo už poznáme: jeho vanutie, keď prvky nádeje ubúdajú, nás pobáda k novým horizontom: „Musíme zvíťaziť nad pokušením obmedziť sa na to, čo ešte máme, alebo si myslíme, že máme, že je naše, že je isté: bolo by to zomieranie prítomnosti Cirkvi vo svete, ktorá však môže byť iba misionárska v šíriacom sa hnutí Ducha.“⁷⁷

Povolanie a milosť v Cirkvi

38. Poslanie Cirkvi zjavuje plán, ktorý vznikol z lásky Boha Otca, *amor fontalis* [pramenistá láska], ako ju nazývajú cirkevní otcovia, ktorý prostredníctvom Syna a Ducha Svätého chcel, aby sme mali účasť na jeho božskom živote.⁷⁸ Vďaka uvažovaniu Druhého vatikánskeho koncilu Cirkev znovu objavila silu trojičného chápania poslania a pokladá sa za jeho spolupracovníčku. Benedikt XVI. povedal: „Myslím si, že od koncilu sa máme naučiť najjednoduchšiu a najzákladnejšiu lekciiu, ktorá spočíva v tom, že kresťanstvo vo svojej podstate vychádza z viery v Boha, ktorý je trojičnou láskou.“⁷⁹ Cirkev spoznáva a vidí svoju totožnosť v poslaní: „Úloha ohlasovať evanjelium je milosť a vlastné povolanie Cirkvi, a vyjadruje jej pravú povahu. Cirkev je tu pre hlásanie evanjelia, t. j. aby zvestovala a učila Božie slovo, aby k nám cez ňu prišiel dar milosti.“⁸⁰

Svätý Otec František v *Evangelii gaudium* povoláva celý Boží ľud, aby zotrval v „permanentnom stave poslania“⁸¹, stotožniac samotný život Cirkvi s poslaním: poslanie „v srdci ľudu nie je len časť môjho života alebo ozdoba, ktorú môžem odložiť, nie je to len prívesok alebo jeden z okamihov existencie. Je to niečo, čo nemôžem vytrhnúť z vlastného bytia, ak sa nechcem zničiť. Ja som poslaním, misiou na tejto zemi, a preto som na tomto svete. Treba si uvedomiť, že sme akoby ohňom poznačení na túto misiu

⁷⁷ BENEDIKT XVI., *Homília* počas svätej omše v Porte – Portugalsko (14. mája 2010.)

⁷⁸ Porov. DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, *Ad gentes* 1 – 4.

⁷⁹ BENEDIKT XVI., *Generálna audiencia* (10. októbra 2012).

⁸⁰ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* 14.

⁸¹ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 25.

osvetľovania, žehnaní, oživovania, pozdvihovania, uzdravovania a oslobodzovania⁸². Ježišov misijný mandát je odozvou hlbokého spoločenstva trojičnej lásky, výzvou konkrétne ju prejavíť pod vplyvom Ducha Svätého, v čase a priestore. Cirkev má zmysel, iba ak je prostriedkom komunikovania tejto lásky. Týmto spôsobom má účasť na Božom poslaní.

39. „Iba Boh môže utvoriť svoju Cirkev, ktorej je pôvodcom. Ak on nekoná, naše snahy sú iba naše a sú nedostatočné. Iba Boh môže dosvedčiť, že je to on, čo hovoril a hovorí. Turíce sú podmienkou narodenia Cirkvi. [...] Boh je vždy na začiatku.“⁸³

Svätý Otec František v *Evangelii gaudium* pripomína: „Aj keď si dané poslanie vyžaduje intenzívne úsilie, bolo by chybou chápať ho len ako hrdinské osobné snaženie, pretože celé toto dielo je predovšetkým jeho a presahuje všetko, čo dokážeme objaviť a pochopiť. Ježiš je ‚prvý a najväčší hlásateľ evanjelia‘. Pri každej forme hlásania evanjelia prvé miesto patrí Bohu, ktorý nás povolal, aby sme s ním spolupracovali, a povzbudzuje nás silou svojho Ducha.“⁸⁴

Je to Duch Svätý, ktorý rozhodne o Pavlových krokoch a cielei jeho cesty. Apoštol je v pomykove, neistý v ceste, ktorá sa zdá, že nerozvíja to, čo bolo zasiaté.

40. Zvykli sme si myslieť, že sme boli poslaní rozsievať niečo, čo nám patrí, bolo zverené len nám. Našou úlohou je však bdiieť, vytušiť, rozpoznať v ľudských záležitostiach semeno, ktoré kľučí a rastie. Máme sa oň starať oslobodiac pole od všetkého, čo prekáža rastu, aby semeno prinieslo hojnú úrodu (porov. *Mt 13, 4 – 9. 19 – 24*). Je to pokora misionárskej služby. „Skutočná novosť je tá, ktorú tajomným spôsobom chce priniesť Boh; tá, ktorú on inšpiruje, tá, ktorú on vyvoláva, tá, ktorú on vedie a sprevádza tisícmi spôsobmi. V celom živote Cirkvi musí byť zrejmé, že iniciatívu má Boh, ktorý nás miloval (*1 Jn 4, 10*) ako prvý, a že Boh je ten, ktorý dáva vzrast (*1 Kor 3, 7*).“⁸⁵

⁸² Tamže, 273.

⁸³ BENEDIKT XVI., *Príhovor* počas prvého stretnutia 13. generálneho zhromaždenia na Synode biskupov (8. októbra 2012).

⁸⁴ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 12.

⁸⁵ Tamže.

Poslanie totiž nie je prozelytizmom alebo praktickým aktivizmom; je komunikáciou lásky mocou Ducha Svätého. „Zachovajme si teda horlivosť, chráňme si príjemnú a útechyplnú radosť z evanjelizácie [...] Také nech je naše nadšenie ducha, aké mal Ján Krstiteľ, Peter a Pavol, ostatní apoštolí a množstvo obdivuhodných hlásateľov evanjelia v celej Cirkvi. Nebudú ho môcť zničiť ani ľudia, ani udalosti. Je to na veľkú radosť nám, čo dávame k dispozícii svoj život. Kiežby súčasný svet mohol počuť radostnú zvesť, po ktorej s úzkosťou i nádejou túži, nielen od smutných, malomyselných, netrepezlivých alebo bojazlivých hlásateľov evanjelia, ale aj od takých, ktorých život je plný horlivosti, ktorí už medzi prvými zakúsili Kristovu radosť a boli ochotní nasadiť aj život, aby sa šírilo Božie kráľovstvo a Cirkev sa zakorenila v srdci sveta.“⁸⁶

Svedkami v Cirkvi

41. Poslanie je viac ako služba a apoštolské diela a týka sa všetkých rozmerov nášho života v osobitnom zasvätení. Tento náš život je povoláný „stať sa poslaním“⁸⁷, ohlasovaním novosti Božieho kráľovstva, uznaním a proroctvom jeho tichej prítomnosti medzi nami. Zasvätení muži a ženy „povahou svojho bytia a žitia sa začleňujú do dynamickej činnosti Cirkvi, ktorá sa zameriava na ‚Absolútno‘, na Boha a je povolaná k svätosti. Rehoľníci vydávajú svedectvo o tejto jej svätosti, ak v sebe stelesňujú túžbu Cirkvi ponoriť sa do života podľa evanjeliových blahoslavenstiev. Ich život je znamením plného oddania sa Bohu, Cirkvi a blížnym. V tomto ohľade majú rehoľníci a rehoľníčky osobitný význam, totiž v súvislosti s ich svedectvom, ktoré, ako sme povedali, je základným prvkom evanjelizácie“⁸⁸.

Zapojení do poslania Cirkvi máme na nej účasť v plnej miere prekonávajúc ohraničenia našich rehoľných inštitútov. Preto je každá forma zasväteného života povolaná zviditeľniť v živote a vo svojich dielach to, čomu Cirkev dáva prednosť a označuje za svoje poslanie v súčasnom svete.

⁸⁶ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* 80.

⁸⁷ Porov. JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 72.

⁸⁸ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* 69.

Táto výzva zaznieva ako naliehavý príkaz: rozpoznať prístavy, ku ktorým nás Duch Svätý usmerňuje prostredníctvom slov Cirkvi; vytvoriť priliehavé možnosti pre vzájomné počúvanie a stretnutie s cieľom zosúladiť s evanjeliovou odvahou charizmy a plány hlbokého spoločenstva. Celý zasvätený život so svojimi rozličnými formami (panenstvo, mníšstvo, apoštolský a sekulárny rozmer) je misionársky.

Pôvod – výzva k evanjeliu

42. Svätý Otec František vo svojom apoštolskom liste, adresovanom všetkým zasväteným osobám, vyzýva k vďačnosti, zanietaniu a nádeji.⁸⁹ Vďačnosť Cirkvi patrí zasväteným osobám, ktorých „apoštolát je často veľmi originálny a až geniálny, čo vzbudzuje obdiv. Sú veľkodušní a nachádzame ich v misiách často ako predsunuté hliadky, pričom riskujú svoje zdravie a niekedy aj život. Áno, Cirkev je im naozaj veľmi zaviazaná“⁹⁰. Dejiny misií zasvätených osôb, jednotlivých rehoľných rodín, kongregácií a inštitútov zdobia Cirkev a sú vyjadrením jej plodnosti v priebehu storočí. Naše dejiny odzrkadľujú svedectvo svätosti a mučeníctva, ktoré hovoria o Božom primáte, o tvorivej fantázii Ducha Svätého a o jeho premieňajúcej moci v živote ľudí, bratstiev a činorodých spoločenstiev vychádzajúcich z evanjelia. Od kláštorov kontemplatívnych rádov, kde vždy mal svoju odozvu život jednotlivých národov, k vysokoškolským katedrám, vidieckym a provinčným školám; od farských spoločenstiev k strediskám starostlivosti v prípade rôznych chorôb; od kaplniek, v ktorých sa ľudia modlia, k uliciam sveta, na ktorých sa hlása evanjelium, k sociálnym strediskám, k dielňam, v ktorých práca posväcuje čas; od zdravotných stredísk k domom pre utečencov, ku križovatkám tých, na ktorých všetci pozabudli a ktorí nemajú strechu nad hlavou, zasvätený život sa usiloval byť znamením Božej blízkosti.

Naši zakladatelia a zakladateľky, poslušní Svätému Duchu, prijali jeho charizmy, aby jeho Cirkev mohla žiariť vo svete. Svätý Otec František konštatuje: „Najkrajšou skúsenosťou je však obja-

⁸⁹ Porov. FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným*.

⁹⁰ PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* 69.

viť, koľkými rôznymi charizmami a koľkými darmi svojho Ducha napĺňa Otec svoju Cirkev! [...] A keď sa Cirkev v rozličnosti svojich chariziem vyjadrí ako spoločenstvo, nemôže sa mýliť: je to krása a sila zmyslu viery (*sensus fidei*), toho nadprirodzeného zmyslu viery, ktorý je darom Ducha Svätého.“⁹¹

43. V rôznorodosti ľudských situácií poznačených rozličnými zraneniami Duch Svätý vzbudil zmysel pre službu, iniciatívu a genialitu prostredníctvom svojich chariziem, ktoré sú balzamom solidarity a nežnosti, dôstojnosti a nádeje. Všetky naše rehoľné rodiny videli vo svojich začiatkoch a v rôznych etapách svojho rozvoja rozkvet nemysliteľných sprostredkovateľov, nové možnosti a formy bratského života, ako aj prorockej diakonie, teda služby.

Nezabúdajme, že Božie pôsobenie bolo vďaka milosti pôvodu, pokory a skromných začiatkov transparentné v živote a poslanstve tých, ktorí, preniknutí Božím údivom, vydali sa po neznámych a neprechodených cestách. Začiatky našich dejín v Cirkvi vždy budú pre nás výzvou k čistote evanjelia, horizontom ohňa naplneného tvorivosťou Svätého Ducha, miestom, v ktorom môžeme zistiť pravdu o tom, do akej miery sme učeníkmi a misionármi.

Turíce našich začiatkov môžu byť od nás vzdialené; „hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor; ohnivé jazyky“ (Sk 2, 1 – 3) môžu byť pre naše telesné oči neviditeľné a môže sa nám zdať, že sme nemí. Ako Pavol chceli by sme sa vrátiť do nám známych oblastí a k ľuďom, s ktorými sme sa už stretli. Sme vystavení riziku, že sa chceme spoliehať na odskúšané veci, vyhľadávať každodenné istoty, známe cesty, evanjeliový štýl, ktorý sme si už dávno odskúšali: „Pozývam vás k takej viere,“ hovorí Benedikt XVI., „ktorá dokáže rozpoznať múdrosť slabosti. V radoostiach a starostiach našich čias, ktoré nám dávajú pocítiť tvrdosť a ťažkosť kríža, nepochybujte o tom, že Kristova *kenóza* je už veľkonočným víťazstvom. Práve v ľudských ohraničeniach a slabostiach sme povolání pripodobniť sa Kristovi takým úplným úsilím, ktoré anticipuje – v miere dosiahnuteľnej v čase – eschatologickú dokonalosť. V kultúre, ktorej charakteristickým prvkom je úspech a výkon, sa váš život, poznačený ‚menšinou‘ a slabosťou malých,

⁹¹ FRANTIŠEK, *Generálna audiencia* (Rím, 1. októbra 2014).

empatiou s tými, čo nemajú hlas, stáva evanjeliovým znakom protirečenia.“⁹²

44. Zsvätený život, pozorný na znamenia doby a miest, dokázal tvorivo a odvážne odpovedať autentickou „geniálnosťou“⁹³, ako napísal blahoslavený Pavol VI. v *Evangelii nuntiandi*, na duchovné, kultúrne a sociálne potreby prostredníctvom Pánovho veľkonočného tajomstva. Tým, že mal účasť na radoostiach a bolestiach ľudstva, preukázal najľudskejšiu tvár Cirkvi.

Vždy sme boli prítomní na miestach, kde bola bolesť, nevedomosť, odsúvanie bokom, nedostatočný zmysel, tam, kde sa horizont znižoval až do takej miery, že zhasol v tme.

Vždy sme boli blízko tým, ktorí hľadali Božiu tvár v každodennom živote a niekedy v náročných ľudských udalostiach, a solidárne sme sa delili s naším chlebom a časom, radosťou a nádejou.

Nemálo ľudí našlo v rámci rehoľných komunít a ich diel prijatie, boli sprevádzaní, takže mohli znovuobjaviť hlboké pohnútky a silu pre nový život.

45. Misionárske dejiny Cirkvi sa z väčšej časti stotožňujú s dejinami zsväteného života. Veľké množstvo zsvätených pod vplyvom Ducha Svätého opustilo hranice svojej vlasti, ako v prípade svätého Pavla a jeho spoločníkov, keď sa vydali do Troady (porov. Sk 16, 6 – 8). Mnohí z nich si hlboko vážili nielen ľudí, s ktorými sa stretli, ale aj ich kultúru. V minulosti ich bránili pred hrozbami kolonizátorov, dnes rôzne kultúry chránia pred tými, ktorí kontrolujú globalizačné procesy pohrdajúc kultúrnou jedinečnosťou menších. Zsvätení muži a ženy prispeli v každej dobe k dialógu medzi kultúrami a náboženskými tradíciami podporujúc dôstojnosť a totožnosť mnohých ľudí, ktorých tí, čo sú panovační, odsúvajú na okraj spoločnosti a prístupujú k nim povýšenecky.

Rôznorodé prejavy poslania (iniciatívy, diela, prítomnosti, gestá...), ktoré zakvitli v rôznych charizmatických rehoľných rádoch, kongregáciách, spoločnostiach apoštolského života, sekulárnych inštitútoch, tvoria hojné a žiarivé cirkevné dedičstvo, ktoré prispelo k životodarnej misionárskej energii Cirkvi.

⁹² BENEDIKT XVI., *Homília* na sviatok Obetovania Pána (2. februára 2013).

⁹³ Porov.: PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi* 69.

Vedomí svojej slabosti

46. Dnes sa od nás žiada, aby sme odvážne a s rozlišovaním prijali milosť a ohraničenia. Sme povolani ku konverzii. Z minulosti sme zdedili rôzne inštitúcie a plány, ktoré boli prostriedkami v službách Cirkvi a spoločnosti. Pánovo povolanie nie vždy našlo očakávanú odozvu v srdci zasvätených osôb a ich inštitúcií. Celé naše dejiny neboli napísané rečou transparentnosti a lásky, ktorú si vyžadovalo ohlasovanie evanjelia, poslanie, ktoré Ježiš zveril svojej Cirkvi. Musíme uznať, že boli prípady, v ktorých nedostačujúce svedectvo znehodnotilo dôveryhodnosť posolstva. Niekedy sa evanjelizovalo nanucovaním, s pocitom nadradenosti, nerešpektujúc ľudskú slobodu. Nie vždy misionári vedeli vidieť Božiu prítomnosť v kultúrach a tradíciách, s ktorými prichádzali do kontaktu na miestach, kam boli poslaní.

Náš úsudok podľa evanjelia bol často v kontraste so skutočnosťou, že sme nedokázali byť blízki tomu, kto sa chcel podeliť so svojim zúfalstvom a nádejou. So zármutkom konštatujeme, že boli situácie, v ktorých sa naši ľudia a komunity (rády, inštitúty, spoločnosti) nechali vtiahnuť do sféry mocných a bohatých, keď sme súhlasili s ich ideami a štýlom, keď sme pod cenu predali svoju angažovanosť v prospech chudobných a vylúčených. Pokušenie svetáckosti v jej rôznych a často zákerných formách zvíťazilo nad našimi evanjelióvymi rozhodnutiami. Strach zablokoval slobodu odsúdiť to, čo sa protivilo Božiemu plánu.

Cítíme sa byť pokorenými, keď bola naša misionárska úloha často poškodená monopolným a slepým uzavretím sa do vlastných diel, vzájomnou nedôverou v spoluzodpovednosť, modloslužobníctvom voči svojim zakladateľom a zakladateľkám. V posledných desaťročiach sme často prežívali úzkosť z toho, že sme zradili dôveru rodín, ktoré nám do výchovy zverili svoje deti a dospievajúcu mládež.

S pokorou počúvame hlasy ľudí a udalostí, ktorí nás z periférií aj naďalej prosia o vernosť. Spomienka na začiatky nášho diela nám môže pomôcť znovu objaviť dôveru v moc Svätého Ducha: „Striebro a zlato nemám, ale čo mám, to ti dám: V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a choď!“ (Sk 3, 6).

„Nenechať veci v takom stave, v akom sú“⁹⁴

47. V srdci kresťanského ohlasovania sa nachádza nevyhnutný sociálny obsah a Duch Svätý, ktorý „sám chce byť súčasťou každej ľudskej situácie a všetkých spoločenských vzťahov“⁹⁵, „vie rozuzliť uzly aj tých najzložitejších a najnepreniknuteľnejších ľudských udalostí“⁹⁶. Teda „autentická viera, ktorá nikdy nie je pohodlná ani sebecká, vždy v sebe obsahuje hlbokú túžbu meniť svet; odovzdávať hodnoty, zanechať po sebe niečo lepšie než to, čo sme tu našli“⁹⁷. Treba sa vydať dvoma smermi, ktoré sú potrebné a naliehavé.

Prvý smer je obnova bežnej pastorácie, ktorá má zachytiť všetky príležitosti, aby znovu zaznela sviežosť radostnej zvesti; druhý spočíva v nových návrhoch a misijných iniciatívach, ktoré treba tvorivo a odvážne uviesť do života. Na oboch frontoch sme povolaní dôveryhodne preukázať Kristovu krásu: ak je pravda, že Cirkev „nikdy neprestala ohlasovať celému svetu krásu evanjelia“⁹⁸, tak je pravda aj to, že zoči-voči kríze modernej totality a víťazstvu postmodernej roztrieštenosti je čoraz naliehavšie predkladať ľuďom našej doby *všetko v jednom fragmente*⁹⁹, a tou je práve krása, ktorá zachraňuje.

Princípy encykliky Evangelii gaudium

48. V apoštolskej exhortácii Svätý Otec František ponúka štyri kľúčové princípy, ktoré by nás mali viesť pri budovaní „národa žijúceho v pokoji, spravodlivosti a bratstve“¹⁰⁰, a uskutočniť vo faktoch to, čo sme počúvali a naučili sa od Slova a chudobných. Tieto

⁹⁴ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 25.

⁹⁵ Tamže, 178.

⁹⁶ JÁN PAVOL II., *Generálna audiencia* (24. apríla 1991).

⁹⁷ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 183.

⁹⁸ BENEDIKT XVI., Apoštolský list motu proprio *Ubicumque et semper* (Castel Gandolfo 21. septembra 2010).

⁹⁹ H. U. von BALTHASAR, *Il tutto nel frammento*. Milano, Jaca Book, 1972.

¹⁰⁰ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 221.

usmernenia, podčiarkuje Svätý Otec, sú „veľmi vhodné aj pre evanjelizáciu“¹⁰¹ v každom národe a na celom svete. Ide o smerodajné princípy, hlavné kritériá, ktorými sa môžu všetci inšpirovať v politike a ekonomike, ľudskej spoločnosti a Cirkvi, najmä v jej poslaní ohlasovať radostnú zvesť.

Keď Svätý Otec predkladá tieto štyri princípy, vychádza z predstavy Cirkvi ako z mnohostenu, ktorý spája všetky časti v jeden celok a vo svojej vlastnej jednote prechováva originálnosť všetkých jednotlivých častí.¹⁰²

49. Čas je dôležitejší než priestor.¹⁰³ Čas vyvoláva procesy, ktoré netreba urýchľovať. Naopak, treba trpezlivo klásť dôraz na začiatok procesu a nevyhľadávať bezprostredný výsledok a kontrolu, lebo zmysel pre zodpovednosť a dobré úmysly by k nim mohli veľmi ľahko viesť. Svätý Otec František v encyklike *Lumen fidei* hovorí: „V priestore kryštalizujú procesy, kým čas nás upriamuje na budúcnosť a dáva silu s nádejou k nej napredovať.“¹⁰⁴ Podobnosť o zrne a kúkoli (porov. *Mt* 13, 24 – 30. 36 – 43) poukazuje na evanjeliový príklad.

„Na dosiahnutie bodu zrelosti, teda na to, aby osoby boli schopné uskutočňovať naozaj slobodné a zodpovedné rozhodnutia, je nevyhnutné venovať čas a mať obrovskú trpezlivosť. Ako hovorieval svätý Peter Faber: „Čas je Božím poslom.““¹⁰⁵

50. Jednota prevláda nad konfliktom.¹⁰⁶ Povolání sme prijať všetky konflikty, postaviť sa voči nim priamo bez toho, aby sme si pred nimi umyli ruky, ale ani nepadli do ich osídí, teda aby sme ich pretransformovali na nové procesy, ktoré počítajú so spoločnosťou a rozdielnosťami, ktoré ako také treba prijať: „Navyše, spoločnosť spočíva aj v spoločnom a jednotnom konfrontovaní sa s najdôležitejšími otázkami, ako je život, rodina, mier, boj proti chudobe vo všetkých jej podobách, sloboda náboženského vyznania a výchova. Hnutia a komunity sú osobitne povolané spolu-

¹⁰¹ Tamže, 225.

¹⁰² Tamže, 236.

¹⁰³ Porov. tamže, 222 – 225.

¹⁰⁴ FRANTIŠEK, *Lumen fidei* 57.

¹⁰⁵ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 171.

¹⁰⁶ Porov. tamže, 226 – 230.

pracovať, aby prispeli k liečeniu rán vytvorených globalizovanou mentalitou, ktorá stavia do centra konzum, zabúdajúc na Boha a základné hodnoty ľudského života.“¹⁰⁷

51. Skutočnosť je dôležitejšia než myšlienka.¹⁰⁸ V treťom princípe Svätý Otec zdôrazňuje, že prevahu má bežná skutočnosť. Už bolo povedané, že idea je výsledkom nejakého spracovania, počas ktorého vždy existuje vážne riziko, že upadne do sofizmu odtrhnúc sa od skutočnosti. Podľa Svätého Otca skutočnosť vždy prevyšuje ideu. V našich rehoľných inštitútoch sme vystavení riziku, že vyprodukuje logické a jasné návrhy, hromadu dokumentov, ktoré majú ďaleko od našej reality a od reality ľudí, ku ktorým sme poslaní. Dokážu nás očariť nové projekty, plány, iniciatívy, no zabúdame, že najdôležitejšia zmena závisí od nás a od našej vôle a schopnosti ju zrealizovať. Hlavným kritériom tohto princípu je logika vtelenia (porov. *Jn* 4, 2). „Neuvádzať Slovo do praxe, neprivádzať ho do skutočnosti znamená stavať na piesku; zostať len pri myšlienke a upadnúť do intimizmov a gnosticizmov, ktoré neprinášajú ovocie, len zneplodňujú dynamizmus Slova.“¹⁰⁹ Toto kritérium má oveľa väčšiu cenu v našej digitálnej spoločnosti zahádzanej slovami, informáciami, údajmi, obrazmi, intelektuálnymi rečami, ktoré často redukujú vieru, politiku, medziludské a spoločenské vzťahy na obyčajnú rétoriku.

52. Celok je viac než jedna časť.¹¹⁰ Sme povolani rozšíriť svoj pohľad, aby sme vždy mohli spoznať najväčšie dobro. Tento princíp sa opiera o obraz mnohostenu, ktorý spája odlišnosti do jedného celku. Oporou odlišností má byť kultúra dialógu, ktorá je súčasťou namáhavej cesty hľadania všeobecného záujmu: sme povolani znovu načrtnúť väzby a vzťahy, aby sme mohli pomenovať to, čo nie je homogénne v rôznych rovinách (od tej miestnej až po tú globálnu) a oblastiach (od tej najmateriálnejšej až po tú najduchovnejšiu).

¹⁰⁷ FRANTIŠEK, *Príhovor* účastníkom III. svetového zhromaždenia cirkevných hnutí a nových komunit (22. novembra 2014).

¹⁰⁸ Porov. FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 221 – 233.

¹⁰⁹ Tamže, 233.

¹¹⁰ Porov. tamže, 235 – 237.

Vzbudiť otázky

53. Charizmy prítomné v zasvätenom živote, *predovšetkým* tie, ktoré sa týkajú cieľov založeného inštitútu, majú tento cirkevný model vyžarovať. V súčasnej chvíli sa zdá, že zasvätený život misijne zakotvil v odskúšaných, istých a súkromných prístavoch. Týmto spôsobom však zanecháva plavbu na Petrovej lodi, ktorá napriek tomu, že je riskantná a niekedy prebieha aj na rozbúrenom mori, vždy počíta s istotou Ježišovej prítomnosti (porov. *Mk* 4, 35 – 41). Samozrejme, že je potrebná námaha a milosť rozlišovania, pretože počiatočné charizmy rehoľných inštitútov sa pýtajú na naliehavé problémy dejín, ktoré si vyžadujú konkrétnu odpoveď. Presné pomenovanie problémov, otázok a odpovedí je rozhodujúcim východiskovým bodom každej formy zasväteného života. Naše misionárske odpovede sa nemôžu zakladať iba na kritériách účinnosti a výsledkov, ale na hodnotení dôveryhodnosti, na evanjeliovej odovzdanosti daru Svätého Ducha, ktorý nám bol zverený pre dobro Cirkvi.

„Zodpovedajú naše služby, diela, prítomnosti tomu, čo Duch žiadal od zakladateľov a zakladateľiek? Sú vhodné na to, aby dosiahli svoje ciele v súčasnej spoločnosti a Cirkvi? Existuje niečo, čo musíme zmeniť? Máme to isté zanievanie pre náš ľud? Sme mu skutočne nablízku do takej miery, že máme podiel na jeho radoostiach a bolestiach, chápeme skutočne jeho potreby a môžeme mu ponúknuť svoj príspevok ako našu odpoveď?“¹¹¹

Naše poslanie je tvorivým priestorom, ktorý vznikol stretnutím charizmy s dejinami. Avšak charizma, ktorá sama vylúči cirkevnú a dejinnú konfrontáciu a uzatvorí sa, riskuje, že zmení komunitu na priestor, v ktorom majú miesto iba členovia so zdanlivo silným stotožnením sa s charizmou. V skutočnosti takto charizma odsúdi samu seba a jej totožnosť sa oslabí, nakoľko na seba pozerá bez širšieho obzoru.

Pozývame vás pozrieť sa v pravde na vlastný charizmatický a misionársky život, aby neoznačoval iba totožnosť mena toho ktorého inštitútu, ale realizáciu jeho charizmy, ktorá nadobudla

¹¹¹ Porov. FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným*.

v zakladateľoch a v rôznych nasledujúcich dejinných etapách konkrétnu tvár: takto vznikli dejiny spásy. Prítomnosť nepozná uzatvorené horizonty. Preto treba nanovo zväžiť poslanie nielen v rámci spoločenstva cirkví – ide totiž o nevyhnutný ekzeziologický prvok, ale predovšetkým sa musí brať do úvahy, že iné horizonty prenikajú a ovplyvňujú náš horizont.

Pedagogika dôveryhodnosti

54. Charizmatická totožnosť sa stáva poslaním, teda misiou, keď sa zmení na osobný, komunitný alebo cirkevný projekt. Pozvaní sme vzbudzovať a klásť otázky a pritom si nenárokovat okamžité odpovede, ktoré by zanechali v hĺbke človeka nepokoj z ďalších otázok. Toto je koreň poslania, teda misie, ktorá presahuje náš horizont. Keď jednotlivci alebo komunita do určitej miery potlačia v sebe túžbu a snahu klásť si otázky, upadnú do falošnej, rezignácie, v ktorej sa *rutina* stáva prejavom pokojného života a prítomné odlišnosti strácajú svoj hlas.

Motivácia a demotivácia. Na západe prebieha nevyhnutné zníženie počtu zasvätených osôb a vznikajú nové požiadavky apoštolského pôsobenia. Prvá skutočnosť spomalila v mnohých prípadoch regeneráciu zdrojov: nedostatok nových povolání; počet zasvätených je čoraz menší; rastie počet úmrtí; nehnuteľnosti už neslúžia svojmu pôvodnému poslaniu a zanikajú apoštolské aktivity. Druhá skutočnosť, ktorá sa vníma menej, poukazuje na proces postupnej demotivácie jednotlivých zasvätených osôb, bratstiev alebo komunít, čo vyvoláva indiferentnosť voči akejkolvek zmene. Motivácia je výnimočný zdroj, ktorý sa usiluje (napriek tomu, že sú zdroje slabšie) objaviť možnú spoluprácu v cirkevnom živote v rámci služby, na ktorej majú účasť viacerí. Motivácia, spojená s reálnym hodnotením zdrojov, podporuje tie usmerenia, vďaka ktorým prichádza k zmenám, a vyžaduje si praktické rozhodnutia. Vedieť hodnotiť očakávania ohľadom budúcnosti bez prehnaných obáv pomáha vopred stanoviť možné stratégie.

Šíriaci sa *proces*. Plánovanie je ideová tvorba, to jest šíriaci sa proces: idey sa komunikujú prenášaním. Potrebná je otvorenosť mysle a najmä konverzia: prepracovať spoločné dedičstvo predpisov, hodnôt, mentálneho zmysľania s cieľom vliať do neho nový život.

Osoby, komunity, rehoľné inštitúty, ktoré nedokážu prijať spoločné motivácie, veľmi ťažko dokážu vypracovať celkovú víziu a sú bez budúcnosti. Motivovaná zmena skupiny nastáva vtedy, ak sa obdobie nerozhodnosti vníma ako niečo, čo kolektívne všetkým škodí, a všetci sú ochotní akceptovať spoločného menovateľa.

Vierohodnosť. Často sa stáva, že zasvätené osoby, ktoré sa zídu na nejakom zhromaždení alebo sú vyzvané zúčastniť sa nejakej konzultácie, sľúbia viac, ako môžu dodržať. Je to podceňovaná skutočnosť, v ktorej je v hre kapitál vierohodnosti skupiny. Každý je povolaný k disponovanosti. Avšak disponovanosť sa stáva pochopením a delením sa, ak sa tieto gestá opakujú v čase a priestore. Týmto spôsobom vzniká trvalá dôvera a spolupráca.

55. Ako odpoveď na dôrazné signály zmeny, ktoré prebiehajú v zasvätenom živote, vidno aj nostalgické reakcie, podvedomé potláčanie problémov a rezignáciu. Takto sa stráca čas nových možností. Všetky zasvätené osoby vyzývame k obnovennej pedagogike vierohodnosti. Naše rozhodnutia a voľby sú blízkou misiónárskou budúcnosťou, „schopné všetko premeniť“¹¹². Ony nás volajú spoločne pôsobiť v oblastiach, v ktorých sme prítomní. Tvorivosť, ktorú si vyžaduje nová evanjelizácia, bude ovocím Svätého Ducha, ktorý stvoril charizmy a môže ich pretvoriť a zmeniť ich v rámci spoločných podujatí na živé nástroje evanjelizácie.

Nijaká rehoľná inštitúcia nedokáže sama mať svetlo a silu, aby mohla zvládnuť dnešnú komplexnosť. Možno však vnímať plodnosť vzťahu medzi hierarchickými a charizmatickými darmi: Duch Svätý „vytvára toto nádherné hlboké duchovné spoločenstvo veriacich a tak hlboko ich spája s Kristom, že je princípom jednoty Cirkvi“¹¹³. Podstatné prvky episkopátu a chariziem, Petrovho a mariánskeho profilu, poukazujú na dôležitú sféru spoločenstva s pastiermi vzhľadom na poslanie tých, „ktorí v Cirkvi konajú to isté dielo“¹¹⁴.

¹¹² FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 27.

¹¹³ KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY, List *Iuvenescit Ecclesia* biskupom Katolíckej cirkvi o vzťahu medzi hierarchickými a charizmatickými darmi pre život a poslanie Cirkvi (15. mája 2016), IV, 3.

¹¹⁴ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 81.

ZA BRÁNOU

*„Tam mal Pavol v noci videnie. Stál pred ním akýsi Macedónčan a prosil ho: ‚Prejdi do Macedónska a pomôž nám!‘ Odplavili sme sa z Troady, priamym smerom sme prišli do Samotrácie, na druhý deň do Neapola a odtiaľ do Filíp. Je to prvé mesto tej časti Macedónska a kolónia. V tomto meste sme sa niekoľko dní zdržali. V sobotu sme vyšli za bránu k rieke, lebo sme predpokladali, že sa tam modlia. Sadli sme si a hovorili sme so ženami, čo sa tam zišli. Počúvala aj istá žena, menom Lýdia, predavačka purpuru z mesta Tyatiry, ktorá si ctíla Boha. Pán jej otvoril srdce, aby pozorne sledovala, čo Pavol hovorí. A keď sa dala so svojím domom pokrstiť, prosila nás: ‚Ak si myslíte, že som verná Pánovi, podťe do môjho domu a zostaňte.‘
A prinútila nás.“*

Sk 16, 9. 11 – 15

Počúvať

56. Sväté písmo ponúka rôzne spôsoby, ktorými nás dokáže inšpirovať, osvietiť a viesť dynamiku *vychádzania* z našej životnej existencie. Vybrali sme si jednu udalosť zo *Skutkov apoštolov* (16, 1 – 40): cestu svätého Pavla Macedónskom. Tu sa začína evanjelizácia sveta a kultúr rímskeho impéria. Ide o druhú misijnú cestu, ktorú Pavol podnikne spolu so Sílasm a Timotejom. Všimnime si bližšie hlavné fakty, podčiarknuc ich podstatné jadro.

Po Jeruzalemskom koncile a riešení napätí v Antiochii (porov. *Sk* 15, 22 – 35), za povzbudivej pomoci Júdu a Sílasa, zostali Barnabáš a Pavol v komunite a „s mnohými inými učili a hlásali Pánovo slovo“ (*Sk* 15, 35). Neskôr sa rozhodnú „vrátiť sa a ponavštevovať bratov po všetkých mestách, kde sme hlásali Pánovo slovo“ (*Sk* 15, 36). Príde však k roztržke kvôli Markovi a spolupráca je pozastavená. Vec riešia tak, že Barnabáš ide na Cyprus a Pavol smerom k Sýrii a Cilícii. Najprv ho sprevádza Sílás (*Sk* 15, 39 – 41) a neskôr aj Timotej.

V Anatólii sa stretnú so spoločenstvami, ktoré založili už počas prvej misijnej cesty, a „odovzdávali im učenie, ktoré vyhlásili apoštolí a starší v Jeruzaleme“ (*Sk* 16, 4). Udivuje, že do vnútrozemia sa im nepodarilo dostať: tajomným spôsobom im to prekazil Duch Svätý, nečakaný protagonista. Nakoniec sa vydajú na sever, až k Troade. V tomto kontexte má svätý Pavol nočné videnie Macedónčana, ktorý ho prosí: „Prejdi do Macedónska a pomôž nám“ (*Sk* 16, 9). „Hneď ako mal toto videnie, usilovali sme sa odísť do Macedónska, presvedčení, že nás Boh volá hlásať im evanjelium“ (*Sk* 16, 10). Asi tu ide o sen alebo o nočnú moru, ale chápú ho ako *povolanie*, na ktoré *hneď* odpovedajú nalodením sa (porov. *Sk* 16, 10 – 11).

Tak sa začne evanjelizácia európskeho kontinentu vo Filipách, obývaných rímskymi kolonistami a vojenskými veteránmi, bez vybudovanej synagógy alebo iných organizovaných náboženských štruktúr. Kazatelia, ktorí sa pri prvom ohlasovaní spoliehali na existujúce synagógy, teraz sú nútení objaviť nové možnosti stretania.

57. „V sobotu sme vyšli za bránu k rieke, lebo sme predpokladali, že sa tam modlia. Sadli sme si a hovorili sme so ženami, čo sa tam zišli“ (Sk 16, 13). Misionári poznali náboženské zvyky a pravidlá svojej doby, a preto predpokladajú, že ľudí možno stretnúť za bránami mesta, pri rieke alebo pri jej prameni, kde sa konal obrad očistenia. Na to potrebovali čistú vodu. Osobitné znamenia nevidno, všetko je normálne: sedia a rozprávajú sa s prítomnými ženami. Pavol, ktorý podľa rabínskej školy nemal strácať čas so ženami, musel svoj prístup prispôbiť: „Hovorili sme so ženami, čo sa tam zišli“ (Sk 16, 13).

Ide o rodinnú, neformálnu konverzáciu: semienko, ktoré bolo zasiaté do nádeje.

„Počúvala aj istá žena, menom Lýdia, [...], ktorá si ctíla Boha“ (Sk 16, 13). Medzi prítomnými ženami bola aj istá predavačka purpuru, z mesta Tyatiry, ktoré bolo známe výrobou tkanín a hovorí sa o ňom aj v *Knihe zjavenia* (porov. Zjv 1, 11; 2, 18 – 19). Táto žena je otvorená hebrejským náboženským hodnotám: text hovorí *sebméné ton Theòn – ctiteľka, veriaca* v Boha (v. 14; porov. 13, 43; 10, 2). Evanjelistovi Lukášovi sa páči poukázať na niektoré osobnosti ako na príklady, ktoré sa priblížia k prahu viery: Lýdia spolu s priateľkami počúva (trvalý imperfekt naznačuje dlhodobú činnosť) to, čo Pavol hovorí.

„Pán jej otvoril srdce, aby pozorne sledovala, čo Pavol hovorí“ (Sk 16, 14). Pán má iniciatívu, keď ide o obrátenie, o úprimnú disponovanosť pozorného srdca: je to on, ktorý otvára srdce, zapáli ho a presvedčí (porov. Lk 24, 45). Pôsobenie Boha vyjadruje odvažné slovo: grécke slovo *diènoixen* pripomína otvorenosť materského lona, keď sa má narodiť nový život. Pre Lýdiu to znamená nechať sa priviesť k plnosti života, „prísť na svetlo“, „vyjsť z lona“, ona, „ktorá si ctíla Boha“. Aj slovo sledovať (*prosékein*) znamená niekoho sa chytiť, držať sa niekoho, nájsť stabilitu. Lýdia dosiahne *pevnú zem* viery, trvalú zrelosť.

58. „A keď sa dala so svojím domom pokrstiť, prosila nás: ‚Ak si myslíte, že som verná Pánovi, poďte do môjho domu a zostaňte.‘

A prinútila nás“ (Sk 16, 15). Pohostinnosť, ktorú tak nástojčivo Lýdia ponúka misionárom, hovorí o tom, že začala veriť v plnej miere. Táto žena vníma, že má uvádzať do života to, čo prijala: deliť sa so svojimi dobrami. Jej dom sa tak stane miestom zhromažďovania a modlitby. Pavol, naviazaný na svoje schémy samostatnosti, je donútený podstatne zmeniť svoju metódu (porov. Sk 18, 3; 1 Sol 2, 9; 2 Sol 3, 8; 1 Kor 4, 12; 9, 13 – 15; Flp 4, 15 – 16). Naznačuje to aj grécke slovo „prinútila“ (*parabiàsato*) nás [zostať] (v. 15). Lýdia, očarená Bohom, teraz chce očariť iných a nástojčivo koná: je veľkodušná v pohostinstve.

59. Sledujme nakrátko rozvoj tohto spoločenstva založeného na modlitbe: „Keď sme sa šli zasa modliť“ (v. 16), akási dievčina, otrokyňa, ktorou si poslúžili jej majitelia, vyhľadávala Pavla a jeho spoločníkov vykrikujúc, že títo cudzinci „sú služobníkmi Boha, Najvyššieho“ (v. 18). Pavla to znepokuje a vyženie z nej zlého ducha, ktorým bola posadnutá. Týmto spôsobom zničí obchodné záujmy zneužívateľov ženy, ktorí po meste rozšíria správu, že noví kazatelia rozvracajú náboženské tradície. Predstavitelia mesta im uveria a bez nejakeho výsluchu ich dajú zbičovať a vrhnú do väzenia.

Napriek utrpeniu a nespravodlivosti Pavol a Sílus „spievali Bohu chválospevy a väzni ich počúvali“ (v. 25). Kým sa modlili, nastalo zemetrasenie, reťaze a okovy z nich padli a otvorili sa všetky dvere. Strážca väznice, ktorý sa na ten veľký hluk zobudil, si myslel, že všetci väzni ušli, a chcel spáchať samovraždu. Pavol ho uistí o opaku, teda že všetci sú ešte stále vo väzení a že neušli. Veliteľ padne na kolená, postará o väzňov, ošetrí im rany a nakoniec ich poprosí o krst pre celú svoju rodinu a všetkých pozve ku stolu do svojho domu (v. 26 – 34). Pavol objaví priateľov a učeníkov tam, kde to vôbec nečakal. Táto rodina sa stane protagonistom a budovateľom spoločenstva vo Filipách, ktoré vzniklo nie na základe nejakeho plánu alebo očakávania, ale medzi domom zámožnej ženy a domom strážcu väznice. Na druhý deň Pavla prepustili. *Civis romanus* – rímsky zákon voči nemu pochybil, ale je dobré, aby z mesta odišiel: „Prišli a odprosili ich. A keď ich vyvádzali, prosili ich, aby odišli z mesta“ (v. 39). Pavol sa však najprv zastaví v Lýdiinom dome, stretne sa s bratmi, navzájom sa povzbudia a potom sa vydá do Solúna (v. 40). Misionárske dobrodružstvo pokračuje.

60. To, že bol Pavol donútený navštíviť Lýdiin dom, keď musel prijať jej veľkodušné pohostinstvo, stane sa prozreteľným zdrojom. Pavol vždy bude venovať osobitnú pozornosť spoločenstvu vo Filipách, ako to dosvedčuje aj *List Filipanom*. Cez Timoteja sa informuje o rozvoji a krízach a iba od nich prijme materiálnu pomoc na svoje aktivity (*Flp* 4, 15 – 16). Okrem nostalgie a lásky voči nim daruje im nádherný kristologický hymnus (*Flp* 2, 6 – 11) interpretujúc pocity, ktorými ho spoločenstvo z Filíp prijalo a pomohlo mu. Z tejto udalosti si môžeme vybrať viaceré inšpirujúce hodnoty, ktoré nás môžu usmerniť v našich situáciách a misijných podujatiach.

61. Mesto Filipy bolo istotne veľkou neznámou a rizikom, ale ak dokážeme vytušiť Božie signály, znamenia (nočné videnie Macedónčana sa chápe ako *Božie povolanie* – porov. v. 10), objavujú sa nové možnosti, ktoré vyzývajú preskúmať neznáme oblasti. Nedostatok stabilných inštitúcií podnieti obrazotvornosť a misionári vytušia, kde nájsť niekoho, s kým by začali, teda niekoho *za bránou k rieke* (v. 13). Pavol rozsieva improvizujúc, ale je to Pán, ktorý *otvára srdce* k prijatiu viery a „inšpiruje“ niektoré „*prinútenia*“: Lýdiino prinútenie je výsledkom jej veľkodušnosti, ale aj jej koherentnosti s praktizovanou vierou. Dve rodiny sa zapoja do tohto prvého dobrodružstva: rodina zámožnej a odvážnej ženy a rodina strážcu väznice – zvyknutý konať násilne a zmenebný milosťou zrazu sa stáva veľkodušným a konkrétnym svedkom.

Ťažkosti, riziká, zranenia sa stali symbolmi a sprostredkovateľmi novoty, ktorú učeníci pochopia až neskôr; je to výzva zanechať schémy, cvičiť sa vo viere a v hlbokom spoločenstve bez garantovaných zdrojov. Bol to prechod k zrelosti opierajúc sa o ľudskú múdrosť, ale aj o otvorenosť a odvahu, ktoré pomohli evanjeliu nájsť nové cesty v inej kultúre a s inými protagonistami.

62. *Vyjst' za bránu* je symbol každého „vyjdenia“ našich zakladateľov a zakladateľiek, na ktorých si spomíname vyzdvihujúc ich odvahu a geniálnosť. Naučili sme sa nezabúdať na naše krehké skúsenosti, situácie chudoby a nespravodlivé utrpenie našich začiatkov, na improvizácie, ktorých riziko museli zvládať naši zakladatelia a zakladateľky. Tu nejde iba o dojímavé spomienky a ani nemôžeme všetko zredukovať na *legenda aurea* [na zlatú legendu], ale znovu zaujať *inventívny stav*, teda objaviť počia-

točnú vznikajúcu charizmu. Sú to možnosti, ktoré máme prežívať novým spôsobom, odvážne a konkrétnou disponovanosťou. Totiž aj nočná mora sa môže stať Božím „povolaním“.

Myšlienka, ktorá plodí a mení

63. Apoštolská cesta svätého Pavla vykreslila nevídaný zemepis kresťanského ohlasovania. Misionári, ochotní zmeniť kurz podľa kompasu Svätého Ducha, prejdú cestu, ktorá začína Jeruzalemom a smeruje k novým územiám, kultúram, národom: prejdú cez Frýgiu a galatský kraj, Mýziu, Bitýniu a zišli do Troady; usilujú sa dostať do Macedónska, odplavia sa do Samotrácie a Neapola a odtiaľ do Filíp. Tam sa zastavia, no nie nadhlo. Majú prejsť ešte inou cestou, tou, ktorá vedie od brány mesta k brehu rieky.

Pavol a Sílas žijú (vo svete) v znamení skutočného stretnutia a každodennej konverzácie, na každodenných miestach, kde prebieha život bez falošných ideálov, ktorý sa neustále obnovuje. Svätý Otec František nás pozýva žiť v realite: „Existujú politici – a aj náboženský predstavitelia –, ktorí sa pýtajú, prečo ich ľudia nechápu a nenasledujú napriek tomu, že ich návrhy sú logické a jasné. Pravdepodobne preto, lebo sa usadili v kráľovstve čistých myšlienok a zredukovali politiku alebo vieru na rétoriku. Zasa iní zabudli na jednoduchosť a zvonka importovali taký typ racionálnosti, ktorý je ľuďom cudzí.“¹¹⁵ Pavol a Sílas stretnú mužov a ženy na miestach, kde pulzuje život, zložený z práce, námahy, pocitov, túžob, komunikujúc im zanietenosť, ktorá v nich pulzuje. Toto vnútorné bohatstvo sa nebojí nijakej konfrontácie a reality, stáva sa novou myšlienkou schopnou splodiť nové horizonty a nové možnosti, a teda konať a meniť. Stáva sa rodiacim sa hnutím.

Pedagogika sekularity

64. Sekularita kultúry, ktorá vyústi do sekularizmu, je skutočnosť, ktorá má aj dnes svoje oprávnené miesto v teologickej reflexii, kresťanskom svedectve a ohlasovaní, no prednostné miesto

¹¹⁵ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 232.

jej patrí v misijnej formácii. Môžeme tak hovoriť o pedagogickej sekularite, to jest o prístupe, prostredníctvom ktorého celý človek vychováva seba tak, aby vedel s kresťanskou dušou prežívať súčasný svet objavujúc v ňom stopy Boha Stvoriteľa. Tento proces, vďaka ktorému vzniká život podľa evanjelia, mal by byť súčasťou formácie zasvätených podľa ich špecifickej formy života.

Svätý Otec František v apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium* nepriamo si kladie aj túto otázku: Sekularita, zložitý a protirečivý jav, je v kresťanskej viere cudzím a protirečivým prvkom, alebo dôsledkom jej podstaty? Cirkev uznáva sekulárnu opodstatnenosť sveta, ktorý Boh zveril zodpovednosti človeka. Súčasne však človek v duchu otvorenej solidárnosti žije so svetom, nie aby ho „sposvätil“, ale aby sa v ňom stal semenom posvätenia. Žiť svetom sa teda stáva základným modelom, v ktorom sa uskutocňuje prorocké poslanie Cirkvi. Podľa učenia dokumentu *Gaudium et spes*, ktorý hovorí o legitímnej sekularite spoločnosti, pozemské, profánne skutočnosti majú svoju osobitnú samostatnosť a dôvod existencie. „Tým, že sú pozemské skutočnosti stvorené, dostávajú všetky veci svoju stálosť, pravdivosť, dobrotu, vlastné zákony a svoj poriadok.“¹¹⁶ Hlbšie zapojenie sa do sekulárneho sveta môže byť cestou k Bohu, pretože „svetské skutočnosti i skutočnosti viery majú svoj pôvod v tom istom Bohu. Ba toho, kto sa pokorne a vytrvalo usiluje preskúmať tajomstvá sveta, vedie akoby Božia ruka, hoci si to neuvedomuje. Boh totiž udržiava všetky veci a spôsobuje, že sú tým, čím sú“¹¹⁷.

65. Poslanie si vyžaduje delikátnu rovnováhu: spoluurčovať cestu sekulárneho sveta bez toho, aby sme ho chceli riadiť.¹¹⁸ Cirkev, tvrdí Svätý Otec František, „sprevádza ľudstvo na všetkých jeho cestách, nech sú akokoľvek náročné alebo dlhé. Pozná dlhé čakanie a apoštolskú vytrvalosť“, „má veľkú trpezlivosť a je siedomá prekážok“¹¹⁹.

¹¹⁶ DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Gaudium et spes* 36.

¹¹⁷ Tamže.

¹¹⁸ Porov. K. RAHNER, *Riflessioni teologiche sulla secolarizzazione e sull'ateismo*. In *Nuovi Saggi* IV. Rím, Paoline 1964 – 1985, s. 244 – 257.

¹¹⁹ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 24.

„Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. Bol na svete a svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal“ (Jn 1, 9 – 10): toto Slovo sa uskutoční v sekulárnych podmienkach. Model teológie Boha vo svete, vtelenie, možno vyjadriť iba prostredníctvom sekulárnych kategórií.

Sekularita bola pomenovaná ako „zložitý a osobitný charakter“¹²⁰ tej formy zasväteného života, ktorou žijú sekulárne inštitúty. Vzťah ku svetu je dnes veľkou výzvou pre všetky formy zasväteného života v každom jeho rozmere: v hĺbke nášho bytia, dialógu, svedectve, misionom poslaní. Pavol vyjde z brány a kráča okolo rieky: vstupuje do sekularity, konfrontuje sa s vierou a toto stretnutie so sekulárnym svetom ho vychováva k novosti Svätého Ducha. Povoláním Cirkvi je vstúpiť do tohto hermeneutického procesu a svedčiť o námahe hľadania a radosti z toho, čo nasleduje po časnosti: „Ľudská skúsenosť sa netýka iba tej či onej veci, teda netýka sa iba jej presne definovaného obsahu, ale súčasne je skúsenosťou konečnosti, ktorá poukazuje na nekonečný horizont.“¹²¹

66. Vďaka zaničeniu stávame sa priateľmi života, ľudí, súčasťou tohto ľudstva, ktoré sníva spravodlivejšiu a bratskejšiu budúcnosť. Pripomeňme si nádherné slová zasväteného muža z istého sekulárneho inštitútu, ktorý z angažovanosti vo svete vytvoril „misionársky hymnus“: „Plán nášho posvätenia sa radikálne zmenil: mysleli sme si, že nám vystačia tiché múry modlitby! Verili sme, že keď sa uzavrieme do vnútornej pevnosti modlitby, vyhneme sa prevratným problémom sveta; [...] ide o skutočnosť, ktorá nám umožňuje pochopiť, že Ježišovo vyjadrenie nie je nejakým zbožným priáním: ‚Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu,‘ to jest ‚vezmi svoj kríž a nasleduj ma‘ až dokonca. Spoločnosť potrebujeme zmeniť [...], potrebujeme vyjsť na pole, pripraviť a zdokonaľiť svoje pracovné nástroje; potrebujeme čas venovať sa reflexii, kultúre, vyjadrovaniu, práci; potrebujeme pluhy, aby sme mohli orať polia nových námah; potrebujeme aj zbrane, aby sme mohli bojovať boj premeny a lásky. Zmeniť nesprávne štruktúry ľudských miest; opraviť zruinované

¹²⁰ Porov. PIUS XII., *Motu proprio Primo feleciter* (12. marca 1948) 5.

¹²¹ K. RAHNER, citované v R. GIBELLINI, *La teologia del XX secolo*. Brescia, Queriniana 2014, s. 241.

domy človeka v duchu hlavného prikázania lásky.“¹²² Toto vtele-
nie sa do spoločnosti sa stáva formačnou požiadavkou, trvalou
pedagogikou, ktorú treba uvádzať do života, pretože nikdy nie je
úplne skompletizovaná.

Generačné vzťahy

67. Kríza vzťahov v komunikácii medzi generáciami je výraz-
ným javom našej doby. Rozšírený zmätok totožnosti a veku, rolí
a citov, ktoré podmieňujú výmenu medzi generáciami, definuje
našu spoločnosť ako adolescentno-centricú. Kríza, ktorú preží-
vame vo vzťahoch na každej úrovni, je úzko spätá s pojmom osob-
nej slobody. Personalistický princíp podmienennej slobody na-
hradil povolný princíp bezpodmienečnej slobody, ktorá sa chápe
ako možnosť niečo urobiť, vykonať, a nie ako možnosť vybrať si
to, čo budem robiť, alebo to, čo vykonáme. Ide o krízu hodnôt,
ktoré predkladáme: chýbajú konkrétne prepojenia na základné
pravidlá, ktoré boli stvárnené podľa prirodzenosti ľudskej bytosti.

Generácia postmodernej doby sú chlapi a dievčatá, ktorých pri-
jímame, aby spolu s nami nasledovali Krista a venovali sa posla-
niu inštitútu. Ich život kladie pred nás aj otázky. My všetci, ale aj
mladí, sme výsledkom prebiehajúcich kultúrnych procesov: sú to
predovšetkým idey o jednotlivcovi, ktorý devaluje svoju osobnosť,
pretože stratil podstatu, ktorú mu pripisovali filozofi a teológovia
až po moderné obdobie. Vďaka tomuto nihilistickému predpo-
kladu človek je ochudobnený o svoju individualitu a nahrádza ju
mnohostrannou totožnosťou prispôsobenou najodlišnejším situá-
ciám. Mladá generácia nevie opísať svoju nespokojnosť a nepoho-
du, s nevedomelým utrpením prežíva ten citový analfabetizmus,
ktorý jej neumožňuje rozpoznať vlastné pocity.

68. Nová digitálna kultúra, ktorá vniká do osobného, kolektív-
neho a spoločenského priestoru človeka, tieto procesy zrýchľuje.
Podporuje zmiešanie presvedčení, mienok, sklonov a rozhodnutí,
a stala sa výzvou pre ľudí, výchovné inštitúcie a miesta, ktorých
úlohou je odovzdávať vzdelanie a hodnoty, vrátane tých, ktoré
deklaruje Cirkev. Už Ján Pavol II. vo svojej encyklike *Redemptoris*

¹²² G. LA PIRA, *Le città sono nuove*. Brescia, La Scuola 1995.

missio (1990) napísal, že „prostriedky spoločenskej komunikácie hrajú natolko dôležitú úlohu, že sa stali pre mnohých hlavným prostriedkom informácií a vzdelania, vedenia a riadenia pre individuálne, rodinné a sociálne správanie“¹²³.

Nová digitálna kultúra prostredníctvom technológie, vysielacích kódov a rôznymi spôsobmi vyjadrovania do jedného celku skladá a v rámci neriešiteľnej krízy znovu rozkladá totožnosť človeka, jednotlivé etapy jeho života a názor na svet. Znovu sú zadefinované formy a postavy spoločenského vzťahu; nový základ sa dáva procesom mentálneho zmyšľania a predstavy o svete, to jest samotnej ideí o svete. Digitálna kultúra, ktorá nás spája a vďaka nej máme k dispozícii nekonečné možnosti informácií a vzťahov, okrem pozitívnych prvkov nás pobáda k dekonštrukcii spoločenských vzťahov, na ktorých stojí celá naša totožnosť. Strácame tak hodnoty a orientačné kritériá, viazne komunikácia medzi generáciami, mužmi a ženami, vytvárajúc tak pomyselné a predstierané svety.

69. Generačná kríza sa stáva pozitívnou provokáciou, aby sme budovali reálne miesta, v ktorých môžeme v duchu stretnutia rásť v zodpovednosti za svet a v ňom za cirkevné poslanie: „Stále nové namáhavé hľadanie správneho usporiadania poriadku ľudských vecí je úlohou každej generácie. Nikdy to nie je jednoducho splnená úloha. Každá generácia musí preto priniesť svoj vklad, aby stanovila presvedčivé usporiadanie slobody a dobra, ktoré by pomáhalo nasledujúcej generácii ako orientácia na správne používanie ľudskej slobody a dalo tak – stále v ľudských medziach – istú garanciu aj pre budúcnosť.“¹²⁴ Benedikt XVI. sa snažil, aby sa problém medzigeneračnej zodpovednosti stal ústrednou témou medzinárodnej debaty.

Je veľmi dôležité sprevádzať mladé zasvätené osoby, budujúc s nimi putá vzájomného poznania a lásky. Ony „nás volajú, aby sme prebudili a posilnili nádej, pretože v sebe nesú nové tendencie ľudstva a otvárajú nás pre budúcnosť takým spôsobom, že nezostávame zakotvení v nostalgii štruktúr a zvykov, ktoré v dnešnom svete už nemajú v sebe život“¹²⁵. Trvalé počúvanie

¹²³ JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio* 37.

¹²⁴ BENEDIKT XVI., *Spe salvi* 25.

¹²⁵ FRANTIŠEK, *Evangelii gaudium* 108.

a otvorený dialóg medzi generáciami sa stávajú miestom stretnutia medzi provokáciami súčasného sveta a zasväteným životom, hermeneutickým a tvorivým priestorom pre metódy a nové spôsoby vyjadrovania. Ide o novú pedagogiku toho, čo je v nás ľudské a jeho tajomstva vzťahu: „Je dobré vypočuť si mienku mladých aj starých. Obidve tieto skupiny sú nádejou národov. Seniori prispievajú pamäťou a múdrosťou skúsenosti, ktorá pozýva hlúpo neopakovať tie isté chyby z minulosti.“¹²⁶

Zoči-voči skutočnosti

70. Sme pozvaní žiť týmto svetom v zmysle, že sa s ním chceme stretnať, vstúpiť s ním do vzťahu. Skutočnosť sa skladá z významných vzájomných vzťahov a činností a tiež zo základných hodnôt. Dnes sa už hovorí o významovej vzťahovosti, ktorá presahuje rodinné vzťahy a má čoraz širší rozsah, až kým sa nezmení na vzťah zahŕňajúci všetkých. Touto ideou Ján Pavol II. si vedel získať aj mladých ľudí povzbudiac ich k angažovanosti a nádeji. Na druhej strane Svätý Otec František pozýva k dynamickej skutočnosti, to jest k najvzdialenejším perifériám, ktoré z okrajových častí privádza do centra a ďalej do celosvetovej harmónie. „Musíme venovať pozornosť globálnemu rozmeru, aby sme neupadli do každodenných malicherností. Zároveň však nie je dobré stratiť zo zreteľa to, čo je lokálne, čo nám pomáha stáť pevne nohami na zemi.“¹²⁷ Takto môžeme predísť polarizácii. Možno žiť „v abstraktnom a globalizujúcom univerzalizme ako prispôsobiví pasažieri posledného vagóna, ktorí obdivujú ohňostroje cudzieho sveta s otvorenými ústami a naprogramovaným potleskom“; alebo sa môžeme stať „folklórnym múzeom eremitov naviazaných na jedno miesto, odsúdených na opakovanie stále tých istých vecí, neschopných nechať sa osloviť niečím, čo je iné, a oceňiť krásu, ktorú Boh šíri aj za hranicami ich územia“¹²⁸.

71. Svätý Otec poznamenáva: „Skutočnosť osvietená uvažovaním nás strhne k angažovanosti. Treba prejsť od formálneho

¹²⁶ Tamže.

¹²⁷ Tamže, 234.

¹²⁸ Tamže.

nominalizmu k harmonickej objektívnosti. Inak dochádza k manipulácii pravdy, ako keď sa gymnastika nahrádza kozmetikou.“¹²⁹ A ďalej: „Treba vždy rozširovať perspektívu, aby sme spoznali väčšie dobro, ktoré prinesie ovocie nám všetkým. Treba to však robiť bez toho, aby sme sa snažili zutekať, bez vykorenenia. Je nevyhnutne potrebné zapustiť korene do úrodnej pôdy a do dejín vlastnej zeme, ktorá je darom od Boha. Pracujeme v malom, s tým, čo máme nablízku, ale so širšou perspektívou.“¹³⁰

72. Súčasná skutočnosť si vyžaduje tvorivú zmenu, ak nechceme dávať odpovede na otázky, ktoré si nikto nekladie, no pritom primerane neodpovedáme na životné otázky súčasného človeka: preto nevyhnutne treba znovu vynájsť spôsoby ohlasovania. Vďaka tvorivosti a odvahe, ktoré si takýto prístup vyžaduje, stávame sa *strážcom rána* (Iz 21, 11), ktorý dokáže riskovať, byť schopným „opustiť pohodlné pastoračné kritérium typu ‚vždy sa to tak robilo‘“¹³¹; „znovu zadefinovať ciele, štruktúry, štýl a evanjelizačné metódy vlastných spoločenstiev“¹³².

Po prehodení štruktúr sa niekedy príde k záveru, že niektoré z nich nie sú vhodné na to, aby odovzdávali krásu radostnej zvesti. Aby sme mohli pochopiť evanjelium, nevyhnutne potrebujeme obnoviť reč ohlasovania. Pretlmočiť evanjelium, cirkevné učenie do výrazov, obrazov a symbolov pre súčasné kultúry je náročnou úlohou aj z toho dôvodu, že ochabla pamäť mnohých našich ľudí: chýbajú pojmy a vidno absolútny nedostatok celkového rámca základných hodnôt.

Modely a navyknutý spôsob, akými hovoríme a vyjadrujeme totožnosť a hodnoty zasväteného života, riskujú, že budú hermeticky uzavreté a pre veľkú časť ľudí nepochopiteľné: „Dúfam,“ hovorí Svätý Otec František, „že všetky spoločenstvá sa budú snažiť, aby použili potrebné prostriedky na vykročenie po ceste pastoračného a misijného obrátenia.“¹³³

¹²⁹ Tamže, 232.

¹³⁰ Tamže, 235.

¹³¹ Tamže, 33.

¹³² Tamže.

¹³³ Tamže, 25.

Konverzia

73. Zsvätený život bol počas mnohých stáročí jednou zo skutočností Cirkvi, ktorá sa musela silne konfrontovať s kultúrnou rôznorodosťou, a preto sa aj dnes nemôže zastaviť na svojej ceste. Má pracovať na svojej premene, aby mohla vytvárať plnohodnotné vzťahy.

„Veľmi ľahko si možno uvedomiť, aké silné je puto, ktoré spája poslanie Cirkvi s kultúrou a kultúrami.“¹⁵⁴ Interpretácia evanjelia si preto vyžaduje kultúrnu decentralizáciu. Žiť podľa evanjelia v kontakte s kultúrami je cesta, ktorá môže obnoviť zsvätený život. Dokument Druhého vatikánskeho koncilu *Pefectae caritatis* vyzýval zsvätený život, aby sa aktualizoval. Tento impulz viedol k väčšej evanjeliovej jednoduchosti a familiárnosti so svetom, najmä s chudobnými a problémovými situáciami spoločnosti. Medzikultúrna skutočnosť si vyžaduje, aby sa aj naďalej pokračovalo v tejto obnove. Neexistuje evanjelizácia, ak chýba úctivý prístup ku kultúram, a neexistuje ani kontakt s kultúrami, ak sa v mene evanjelia nedokážeme zrieknuť seba samých. Budúcnosť nás povoláva k dvom cieľom: k stabilite a zmene; povoláva nás stať sa miestom, v ktorom vzájomne pôsobí všeobecné s partikulárnym.

Máme sa dopracovať k náročnému umeniu vytvárať vzťahy s tým, čo je odlišné, s úprimným srdcom spolupracovať a spoločne budovať. Jednotlivé záväzky a námahy nemajú budúcnosť, pretože nás stavajú mimo tajomstva Cirkvi – *spoločnosti*. Koinonia sa posilňuje v pluralite a v nej žiari „Božia mnohotvárna múdrosť“ (*Ef 3, 10*).

Táto veľká zmena sa týka aj našich konkrétnych rozhodnutí a toho, čo si zvolíme. „Očakávam nárast hlbokého spoločnosti medzi členmi jednotlivých inštitútov.“ Svätý Otec František nás vyzýva „vyjsť z hraníc svojho inštitútu s cieľom spoločne vypracovať na miestnej a celkovej rovine spoločné projekty formácie, evanjelizácie a sociálnej pomoci. Týmto spôsobom možno totiž

¹⁵⁴ JÁN PAVOL II., *Posolstvo* talianskym biskupom zideným v Collevalenzi (11. novembra 1996).

účinnjšie ponúknuť skutočné prorocké svedectvo. Hlboké spoločenstvo a stretnutie rôznych chariziem a povolání je cestou nádeje. Nikto nemôže budovať budúcnosť tým, že sa bude izolovať a spoliehať sa len na vlastné sily, ale má sa „vidieť“ v pravde spoločenstva, ktoré je vždy otvorené pre stretnutie, dialóg, počúvanie, vzájomnú pomoc a chráni nás pred chorobou autoreferenčnosti. Súčasne povolaním zasväteného života je pracovať na úprimnej synergii medzi všetkými povolaniami v Cirkvi, počnúc presbytermi a laikmi, aby sa rozvíjalo „hlboké duchovné spoločenstvo najmä v ich vnútri, potom tiež v cirkevnom spoločenstve a mimo neho“¹³⁵.

S perifériami v srdci

74. Zasvätený život je povolaný vykonávať svoje poslanie, teda svoju misiu, novými spôsobmi v nových okolnostiach, „za bránou a pri rieke“ (porov. *Sk* 16, 13). Na základe evanjeliových slov sme povolaní byť prítomní v situáciách biedy a útlaku, pochybnosti a sklamaní, strachu a samoty dosvedčujúc, že Božia nežnosť je neohraničená, ako je neohraničená jeho bolesť z dôvodu utrpenia jeho detí.

Ježiš nás vyzýva ísť ďalej, ako je bezprostredná skutočnosť, urobiť také kroky, s ktorými sme nepočítali, spolupracovať s každým človekom dobrej vôle, aby sme sa starali a bdeli nad semenom jeho slova, aby tak mohlo nehatene vzrastať. To znamená, že treba vyjsť z indiferentnosti, pomôcť zanechať anonymitu a uponíženia tým, ktorých ľudstvo skartuje, nenechať sa ovládať prejavmi pohodlnosti, predsudkami alebo nadradenou improvizáciou. To znamená, že koniec koncov treba, ako v prípade svätého Pavla, prevziať na seba tie najhlbšie prvky ľudskosti. Pavol to urobil spolu so svojimi spoločníkmi a našli nový spôsob, ako sa priblížiť k ľuďom svojej doby obývajúc s nimi každodennosť života.

¹³⁵ FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným* II, 3.

V prvých líniách

75. „Cirkev musí vyjsť zo seba. Kam? K existenciálnym perifériám, bez ohľadu na to, akými sú, ale má vyjsť. Ježiš hovorí: ‚Choďte do celého sveta. Choďte! Hlásajte! Vydajte svedectvo o evanjeliu‘ (porov. Mk 16, 15).“¹³⁶ Jednou z charakteristických črt magistéria pápeža Františka je jeho výzva, aby sa Cirkev stala vychádzajúcou Cirkvou a jej štýl aby bol poznačený milosrdenstvom, blízkosťou a solidaritou. Preto si treba dávať pozor a bdiť, aby sme neupadli do duchovného intimizmu, a rozdávať sa ľuďom poskytujúc im olej nádeje a potešenia, byť s nimi a pomáhať im pri ich krehkostiach a znepokojeniach, sklamaníach a radoostiach. „Je to otázka hermeneutiky: realitu možno pochopiť iba vtedy, ak sa na ňu pozerá z periférie [...] Aby sme skutočne mohli pochopiť skutočnosť, musíme sa presunúť z centrálnej, pokojnej a nerušenej pozície a zamieriť k periférnej zóne. Byť na periférii pomáha lepšie vidieť a pochopiť.“¹³⁷

Ak prijmeme polyedrickú ideu pápeža Františka, máme jedinečnú možnosť pozeráť sa na skutočnosť z hľadiska periférií. Hraníčné situácie, najmä vysunuté misijné stanice, v zasvätenom živote vždy existovali a odvážne i geniálne zvládali rôzne riziká.¹³⁸ V dobe veľkých zmien sme aj my povolani zaujať podobný postoj. Pozeráť sa na skutočnosť z hľadiska periférií znamená mať zároveň odvahu reagovať na nové výzvy, vydať sa novými cestami a „vypracovať nové programy evanjelizácie, prispôsobené potrebám dneška“¹³⁹. Ide o to, aby sme vedeli vytušiť a „vytvorili ‚iné miesta‘, kde sa žije evanjeliovou logikou daru, bratstva, prijatia, odlišnosti, vzájomnej lásky“¹⁴⁰.

¹³⁶ FRANTIŠEK, *Príhovor* členom nových cirkevných hnutí, ktorí prišli sláviť so Svätým Otcom Svätodušnú vigíliu Rím, 18. mája 2013.

¹³⁷ A. SPADARO, „Prebudte svet!“, *rozhovor pápeža Františka s generálnymi predstaviteľmi mužských reholí*, in: *La Civiltà Cattolica*, č. 165 (2014/I), s. 6.

¹³⁸ Porov. PAVOL VI., *Evangeliu nuntiandi* 69; JÁN PAVOL II.: *Vita consecrata* 76.

¹³⁹ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 73.

¹⁴⁰ FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným* II, 2.

76. Svätý Otec František nás stále vyzýva, aby sme prebudili svet svojím životom a službou.¹⁴¹ Aby sme prijali riziko nových príjemcov, ktorých si nevyberáme podľa svojich chútok, ale tým, že odvážne a zanietené vždy s obnovenou geniálnosťou skúmame nové zemepisné, kultúrne, sociálne, existenciálne periférie medzi „odpadom“ dejín a globalizovanej indiferentnosti, v tisícoch deformovaných tvárach a pošliapanej dôstojnosti človeka. Znovu si precítajte náš list *Skúmajte* a jeho naliehavú výzvu k rozpoznávaniu a ku krokom, ktoré by viedli k nečakaným horizontom.¹⁴² Tieto miesta toho, čo je ľudské a málo navštevované, nás vyzývajú k misionárskemu obráteniu: „Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok“ (*Lk 4, 18 – 19*).

Kráčať s chudobnými

77. Sme povolání „konať právo, milovať zľutovanie a pokorne kráčať so svojím Bohom“ (*Mich 6, 8*). Zasvätené osoby sú vždy v prvej línii pri ochrane ohrozeného života, vždy predkladajú iný možný a potrebný spôsob života. Málo vecí dokáže vzbudiť obdiv, máločo človeka prekvapí a tým menej pritiahne tak, ako keď vidno, že zasvätené osoby žijú pri tých, ktorí nič nemajú, s tými, ktorí sú pokladaní za posledných, za odpad spoločnosti, a pôsobia tam, kde iní nechcú byť. Prednostná voľba chudobných, ktorá stvárnila Ježišov život a poslanie (porov. *Lk 4, 18*), je jedným zo základných kritérií usmerňujúcich rozlišovanie rehoľných rádov, kongregácií a inštitútov zasväteného života a spoločností apoštolského života. V sebe máme pestovať takú pozornosť, ktorá sa dokáže pozeráť ďalej ako sociologická analýza, a vyjadruje sa zanietením a spolicítením. „Služba chudobným je činom evanjelizácie a zároveň

¹⁴¹ Porov. A. SPADARO, „*Prebudte svet!*“, s. 6.

¹⁴² Porov. KONGREGÁCIA PRE INŠTITÚTY ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA A SPOLOČNOSTI APOŠTOLSKÉHO ŽIVOTA, *Skúmajte!* Zasväteným mužom a ženám na ceste Božích znamení (8. septembra 2014), in *Listy zasväteným*. Redemptoristi, Bratislava 2016, s. 69 – 134.

zárukou evanjeliovosti zasväteného života, ako aj podnetom permanentného obrátenia, lebo – ako hovorí svätý Gregor Veľký – ‚keď sa milosrdenstvo s láskou znižuje, aby uspokojilo hoci tie najmenšie potreby blížneho, práve vtedy sa dvíha na najvyššie štíty‘.¹⁴³

Blízky vzťah k chudobným vždy bol charakteristickou črtou každého nového „začiatku“ a reformy. „Solidárnosť nie je nejaký pocit neurčitého súcitu či povrchnej citlivosti voči zlu toľkých blízkych alebo vzdialených ľudí. Naopak, je to pevné a dôsledné rozhodnutie angažovať sa za spoločné dobro: za dobro všetkých a každého jedného, pretože všetci sme naozaj zodpovední za všetkých.“¹⁴⁴

Za integrálny a solidárny humanizmus

78. Prorocké znamenie pozostáva z nového životného štýlu v ktorom sa usilujeme integrovať spravodlivosť, pokoj a ochrániť stvorenie. Svätý Otec František to dôrazne podčiarkuje vo svojej encyklike *Laudato si'*: „Vedomie závažnosti kultúrnej a ekologickej krízy sa musí prejavovať v nových návykoch. Mnohí vedia, že súčasný pokrok a obyčajné hromadenie predmetov či potešenie nedokážu poskytnúť ľudskému srdcu zmysel a radosť, ale nie sú schopní zrieknuť sa toho, čo im ponúka trh.“¹⁴⁵ Tento záväzok, ktorý prebieha nielen v osobnej rovine a v rovine komunitného života, ale aj v sieti so všetkými organizmami, ktoré pracujú na tom, aby tieto hodnoty uviedli do života, nám umožňuje podporovať integrálny a solidárny humanizmus. Naše životné štýly, prejavujúce sa v rôznych formách zasvätenia, majú silu postaviť sa proti modelom dominujúcej kultúry, premrštenej ekonomickej koncepcii, ktorá všetko meria na základe produktívneho účinku a užitočnosti, ale i trhovej logiky. Naše životné štýly môžu byť skutočnou alternatívou kultúry odpadu uprednostňujúc dynamizmus nezištnosti a solidárnosti, otvorenie nepredvídateľnému a neplánovanému. V nich majú zmysel aj zdravé rozhodnutia

¹⁴³ JÁN PAVOL II. *Vita consecrata* 82.

¹⁴⁴ JÁN PAVOL II., *Sollicitudo rei socialis* 38.

¹⁴⁵ FRANTIŠEK, *Laudato si'* 209.

o striedmom živote a odmietanie plytvať vecami zo strany komunity alebo jednotlivcov. Takto sa môžeme vyhnúť rôznym dynamikám konzumizmu, ktoré spôsobujú, že nedokážeme rozlíšiť opravdivé potreby od tých čisto prechodných a od holého využívania prírody. V roztrieštenom svete, neschopnom definitívne si niečo zvoliť, v ktorom vidno nestálosť vo viacerých rovinách, príslušnosť Bohu sa stáva pohostinným miestom pre celé ľudstvo a stvorenie. Kontemplácia, vernosť a plodnosť, prorocké svedectvo sú misijnou životnou skúsenosťou, v ktorom vzniká integrálny humanizmus.

Za nenásilné konanie

79. Pápež Pavol VI. vo svojom dokumente *Octogesima adveniens* povedal: „Nestačí pripomínať ľuďom akési všeobecné zásady, iba deklarovať dobré úmysly, pranierovať očividné nespravodlivosti a s odvahou proroka ich verejne odsudzovať. To všetko nebude mať žiadnu váhu, ak sa nepristúpi k tomu, že každý bude brať vážne svoju vlastnú zodpovednosť a primerane tomu začne konať.“¹⁴⁶

Mnohí zasvätení sú povolani žiť svoje poslanie, teda svoju misiu v oblastiach, kde existujú vážne hrozby násilia terorizmu, zhoršenie náboženského a ideologického fundamentalizmu, vykorisťovanie zeme a citlivosť voči iným situáciám a formám ľudského konfliktu: často darujúc svoj život formou mučeníctva. Sme povolani otvoriť svoje srdcia, aby sme v ňom vytvorili priestor pre tých, ktorí nemajú podiel na našej viere, našich hodnotách a našej kultúre.

V strede tohto stretnutia nech je všeobecná angažovanosť v rámci kultúry úcty, tolerance, zmierenia a pokoja, ale aj spolupráca pri ochrane najslabších, najmä žien a detí, pri prevencii a garancii primeraného trestu vinnikom. Treba rozvinúť a uvádzať do praxe našu tvorivú schopnosť: predkladať alternatívy, vytvárať nové horizonty, predstaviť si možné svety. Súčasne naše pôsobenie by malo byť priezračné a prinášať nádej, nádej triezvu a otvorenú budúcnosti, kritickú a zároveň životodarnú. Nádej,

¹⁴⁶ Pavol VI., Apoštolský list *Octogesima adveniens* (14. mája 1971) 48 [naš preklad – pozn. prekl.].

ktorá vidí reálny svet, ale vie si predstaviť i budúcnosť, aby sa v dnešnej dobe stala echom paradoxného slova, ktorým je evanjelium, keď ohlasuje, že poslední budú prvými, že smútiaci sú blahoslavenými a že smrť už bola porazená.

Každodennosť rodiny

80. Keď Svätý Otec František vyhlásil Rok zasväteného života, zdôraznil: „Zvelebujem Pána za šťastnú zhodu Roka zasväteného života so Synodou o rodine. Rodina a zasvätený život sú povolania, ktoré obsahujú bohatstvo a milosť pre všetkých, sú priestorom humanizácie pri budovaní životodarných vzťahov a miestom evanjelizácie. Je možné navzájom si pomáhať.“¹⁴⁷ Rodina a zasvätený život sa uznávajú v rámci slobody Svätého Ducha a v spoločenstve Cirkvi. Toto radostné uznanie je oporou na spoločnej a každodennej ceste vernosti.

Svätý Otec nám pripomína, že dennodenné stretávanie sa rodinami, „ich tvármi, príbehmi, ťažkosťami, nie je problémom, ale príležitosťou, ktorú Boh stavia pred nás. Ide o príležitosť, ktorá nás vyzýva vyvinúť misionársku tvorivosť, schopnú objasť všetky konkrétne situácie [...]. Nielen tie, ktoré prichádzajú do kostola alebo sú zapojené vo farnostiach: to by bolo viac-menej ľahké; ale môcť prísť až ku rodinám našich štvrtí, k tým, čo do kostola neprichádzajú“. Naša schopnosť priblížiť sa k nim a naša odvaha je pre nás výzvou, „aby sme zanechali principiálne vyhlásenia a ponorili sa do pulzujúceho srdca mestských štvrtí a ako remeselníci sa vložili do utvárania Božieho sna v tejto realite, čo môžu robiť len ľudia viery, tí, čo nie sú prekážkou v ceste konania Ducha, a pritom si dokážu zašpiniť aj ruky“¹⁴⁸.

Pavol a jeho spoločníci sa stretnú s Lýdiinou rodinou, ktorá je veľmi pohostinná a svojou veľkodušnosťou ich bude sprevádzať po ich misijných cestách, ako aj s rodinou strážcu väzenia, ktorá sa pre nich stane znamením pohostinnosti a solidarity (porov. Sk 16, 13 – 15, 25 – 34).

¹⁴⁷ FRANTIŠEK, *Všetkým zasväteným* III, 2.

¹⁴⁸ FRANTIŠEK, *Príhovor* pri otvorení kongresu Rímskej diecézy Radosť lásky (16. júna 2016).

Na výchovných hraniciach

81. Cirkev je hovoriace spoločenstvo, ktoré si pripomína lásku Boha v Ježišovi Kristovi. Toto rozprávanie je v podstate výchovným „rozprávaním“.

Zasiahnutí jeho učením

Zjavenie Kristovho tajomstva sa týka celého ľudského života vo všetkých jeho rovinách a usiluje sa uviesť každého a celého človeka do nového spôsobu existovania a konania (porov. *Sk 22, 8 – 10*). Značná časť západnej tradície definovala výchovný proces ako postupné privádzanie človeka k plnej sebarealizácii. Cirkev tento pohľad prijala za svoj s novým interpretačným prístupom. Preto sa o poslaní Cirkvi môže korektne hovoriť v pedagogických kategóriách: „Deti moje, znovu vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stvárnený Kristus“ (*Gal 4, 19*).

Veriaci vníma vnútornú logiku života viery a prijíma výchovný rozmer svojej ľudskosti. Prepojenie medzi kresťanskou ponukou a výchovnou skúsenosťou umožňuje vypracovať pedagogickú doktrínu. Nie od doktríny k životu, ale od života k doktríne.

Zasvätený život so svojimi rôznorodými formami bol výchovnou inštanciou v dejinách ľudstva a Cirkvi a je povolaný kráčať po tejto ceste usilujúc sa o dialóg so svetom. Nemôžeme ohraničiť svoju prítomnosť, misionársku a činorodú lásku iba na prvú pomoc tým, ktorí sú v núdzi, ale máme mať účasť na výchovnom pôsobení Cirkvi. Tento prínos nemôžeme nesplniť či už vo vzťahu k životu Cirkvi, alebo vo vzťahu k občianskej spoločnosti.

82. Výchovná úloha, ktorá je prítomná v celom našom poslaní, nás núti pýtať sa, ako sa pozeráme na existenciálne periférie a ako ich prežívame, či sme spoločníkmi, ktorí pomáhajú a vychádzajú v ústrety ľuďom svojím milosrdenstvom. Ide o to, aby sme vo výchovných procesoch usmerňovali kroky viery jednotlivých ľudí, sprevádzali ich a pomáhali im riešiť pochybnosti, ktoré ich sužujú, ale aj tiene a obavy, ktoré brzdia krok.

Sme povolaní k nezrieknuteľnej pedagogickej ceste, po ktorej kráča Cirkev, pozerajúc sa dopredu s pokorou učeníkov nášho

Majstra: „Učil v ich synagógach a všetci ho oslavovali... Všetci mu prisviďčali a divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst, a hovorili: ‚Vari to nie je Jozefov syn?‘... Zišiel do galilejského mesta Kafarnaum. Po sobotách ich učil a oni žasli nad jeho učením, lebo jeho slovo malo moc“ (Lk 4, 15. 22. 31. 32). Každé naše pôsobenie v misijnej oblasti a v diakonii je potvrdením alebo popieraním našich výchovných krokov pri kontakte s dejinami každého človeka, s jeho pochybnosťami, vierou, temnosťou – nepriezračnosťou, krásou. Vychovávať štýlom Ježiša Krista znie ako prorocká úloha, ktorú nám Cirkev zveruje: „*Pripomínať a slúžiť Božiemu plánu s ľuďmi*: tento plán je zjavený vo Svätom písme a možno ho objaviť aj pozorným sledovaním znakov prozreteľnostného Božieho pôsobenia v dejinách.“¹⁴⁹

Na kultúrnych perifériách

83. Služba poznania a diakonia kultúry nás povolávajú k novej a plodnej zodpovednosti za kultúru viery a oživeniu – kritickoú i tvorivou formou – starobylého a vždy dialektického vzťahu medzi vierou a kultúrou. Peter Hans Kolvenbach, bývalý generálny predstavený jezuitov, vo svojom interview počas 12. zhromaždenia Synody o zasvätenom živote konštatoval, že niektoré zasvätené osoby sa osobitným spôsobom dokážu stotožniť s cirkevným poslaním pripomínať kultúram ich posledný cieľ v samotnom srdci týchto kultúr, v miestach ich bádania alebo umeleckej tvorivosti, v akademických inštitúciách a strediskách šírenia prostriedkov spoločenskej komunikácie.

Dokument *Vita consecrata* jednoznačne podčiarkuje túto skutočnosť: „Aj dnes sa v Cirkvi veľmi pociťuje potreba účasti na šírení kultúry a na dialógu medzi kultúrou a vierou. Zasvätené osoby si musia uvedomiť, že táto potreba je pre ne výzvou.“¹⁵⁰ Osobitne si spomíname na zasvätené osoby a na rehoľné inštitúty, ktorých Duch Svätý povolal stať sa interpretmi výchovy v súčasných kultúrach. Pozývame vás, aby ste neopúšťali vzťah k výchove. Ide o prvú požiadavku v súčasnej oslabenej kultúre a roztrieštenosti;

¹⁴⁹ JÁN PAVOL II., *Vita consecrata* 73.

¹⁵⁰ Tamže, 98.

fiktívnych konštrukciách virtuálneho sveta, pri nezastaviteľnom toku *anything goes* [všetko sa môže udiat].

84. Zasvätený život má dnes na perifériách kultúry pokračovať v starodávnej a plodnej tradícii: v úctivom a solidárnom dialógu so všetkými kultúrnymi činiteľmi. Konkrétnym spôsobom sa má angažovať v dvoch rovinách: v rovine skúsenosti a v rovine uvažovania. Prvá rovina nás pozýva vydávať v duchu evanjeliových hodnôt svedectvo svojim životom v každom veku a období. Evanjeliové príbehy a udalosti oživujú výchovné gestá a napomáhajú stretnutiu s Kristom.

Druhá rovina nás pozýva k hlbokaj reflexii o súčasnom človeku s cieľom dosiahnuť integrálny humanizmus. Táto prorocká výzva nás žiada, aby sa do jej služby vložila inteligencia, zanietenosť, intuícia, rôzne dobrá. Cirkev dnes potrebuje kontexty, miesta, formy výchovy, ktoré by boli nápomocné hlbokaj slobode človeka, aby sa mohol zamýšľať nad konzumnou kultúrou.

Formujúce prijatie

85. Pozývame vás, aby ste nanovo objavili zvyk napodobňovať Ježiša, nášho Učiteľa, formou pokornej služby kultúry a rozpoznávania vo vzťahu k Pravde a všetkým prvkom ľudského života.

V súčasnej dobe vnímame, že mnohí dospelí ľudia sa zriekli možnosti predkladať mladým generáciám dôvody a pravidlá, na základe ktorých možno žiť slobodne a zodpovedne. Opätovne v nich prebudiť bezodkladnú (nedelegovateľnú) výchovnú zodpovednosť je hodnota, ktorá sa týka všetkých oblastí prítomnosti zasvätených osôb.

Tak isto treba premyslieť, do akej miery sme ochotní ponúknuť nielen miesta a rôzne prostredia, o ktoré by sa iní mohli oprieť a nadobudnúť vedomie, že do nich patria, ale aj viaceré konkrétne možnosti, v ktorých možno mať účasť na naliehavých a niekedy veľmi dramatických ľudských situáciách samoty a dezorientácie. Ide o miesta, ktoré by dokázali odpovedať na potreby priateľstva, nových skúseností, výmeny názorov a ideí, a tak pomohli chlapcom a dievčatám, ale aj dospelým zanechať narcistické zameranie na seba samých. Ide o mimoriadne dôležitú výzvu hlásať dnešnému človeku, že riešením nie je samota, ale radostná zvesť vzťahu

s Božím tajomstvom, ktoré sa zjavuje ako Láska. Z tejto perspektívy potrebujeme prehĺbiť a viac sa zamerať na tvorivé plánovanie, hľadať a vykročiť neznámymi cestami.

Tak isto vás povzbudzujeme, aby ste svoju pozornosť zamerali na pluralitu výchovných kontextov: na rôzne smerodajné hodnoty, kultúrnu príslušnosť, spôsoby rodinného života, výchovné postavy, rôzne druhy vedy a na zdroje ľudského poznania. Treba rozpoznať nielen nové výchovné a pastoračné možnosti, ale aj problematické situácie, súvisiace s týmto javom, a pochopiť, že sa od nás žiada snaha nájsť v rámci plurality nové cesty výchovnej jednoty. Preto bude potrebné nadobudnúť – okrem tých tradičných – nové formy výchovnej odbornosti, pretože možnosti, ktoré ponúka pluralizácia (migranti, nárast kultúrnych menšín; multikultúrnosť školských itinerárov; nové požiadavky hlásania a katechézy), riskujú, že zostanú nepovšimnuté alebo ich využijeme iba v rôznych naliehavých sociálnych službách. Cirkevné spoločenstvo a aj samotný zasvätený život prijímajú nové požiadavky a budú musieť rozvinúť nový výchovný zápal.

V ekumenických a medzináboženských priestoroch

86. Pozývame vás interpretovať migračný jav, ktorý od nás žiada väčšiu citlivosť a pastoračnú pozornosť vo vzťahu k ekumenizmu a medzináboženskému dialógu.

Dokument *Vita consecrata* ponúka veľmi konkrétne usmerenia: spoločné *lectio divina*, spoločná modlitba, dialóg priateľstva a činorodej lásky, „srdečná pohostinnosť, preukazovaná bratom a sestrám rôznych kresťanských vyznaní, vzájomné poznanie a výmena darov, spolupráca v spoločných službách a svedectve – toto všetko sú formy ekumenického dialógu, jeho prejavy, príjemné nášmu Otcovi, ako aj znaky spoločnej vôle smerovať k dokonalej jednote cestou pravdy a lásky. [...] Žiaden inštitút sa totiž nemá cítiť oslobodený od povinnosti pracovať v tejto veci“¹⁵¹.

Tak isto sa od nás žiada, aby sme podporili medzináboženský dialóg. Existujú dve oblasti, v ktorých môžeme poskytnúť našu konkrétnu odpoveď: „*spoločná starostlivosť o ľudský život*, ktorá

¹⁵¹ Tamže, 101.

sa prejavuje rozmanitými formami – od spolúčenia s fyzickým a duchovným utrpením po aktivitu za spravodlivosť, pokoj a ochranu stvorenej skutočnosti. V týchto oblastiach by sa mali o porozumenie s príslušníkmi iných náboženstiev usilovať predovšetkým inštitúty činného života, nadväzujúc s nimi ‚dialóg činnosti‘, ktorý pripravuje cestu hlbšieho spoločenstva. Dôležitou oblasťou činnnej spolupráce rozličných náboženských tradícií je aj *napomáhanie dôstojnosti ženy*. Cenný vklad úsilia o rovnosť a spravodlivú vzájomnosť medzi mužom a ženou môžu viesť najmä zasvätené ženy¹⁵².

Na miestach Svätého Ducha

87. Pozývame vás znovu si prejsť a prehodnotiť starobylé formy, ktoré vytvorili mnísi a mníšky, rehoľníci a rehoľníčky, ako aj ostatné zasvätené osoby s úmyslom uviesť do života alternatívny projekt spoločnosti, vytvoriť miesta, v ktorých má zmysel žiť podľa evanjelia, stávať sa smerodajným činiteľom a živým svedectvom bratstva, v ktorom sa stretávajú kultúry a národy.

Znamenie evanjeliovkej novosti sa môže prejavovať v najširších evanjelizačných štruktúrach: sú to pútnické miesta, v ktorých pôsobia zasvätení a zasvätené; ďalej sú to priestory, v ktorých možno zažiť zmenu a venovať sa kontemplácii; kláštory sú miesta prijatia a dialógu, otvorené ekumenizmu a neveriacim, ktorí v nich často objavujú vieru. Zasvätený život, ktorý v minulosti vedel vytvoriť a spravovať diela inšpirujúce sa evanjeliovou logikou, dnes je povolaný nanovo premyslieť, vynásť, vytvoriť miesta, kde by mohlo byť evanjelium interpretované vo svojich možnostiach, inšpiráciách a dosiahnutých výsledkoch, v ktorých možno vidieť Boha a dotknúť sa ho.

Alojzia Tincaniová, zakladateľka istého rehoľného apoštolského inštitútu, napísala v tridsiatych rokoch minulého storočia: „Všetko to, čo môžem urobiť na našej spoločnej ceste k plnosti Božích detí pre svojich blížnych, je, že sa koniec koncov pred nimi stanem živou matériou, v ktorej budú môcť vidieť uskutočnenú ideu, ktorá by sa stala svetlom a silou na ich životnej ceste.

¹⁵² Tamže, 102.

Výchovu môžeme chápať ako opravdivé umenie a poéziu života; môžem im ponúknuť koherentnosť svojej mysle, svojho srdca, svojich skutkov, slov, tak ako umelec ponúka dielo, do ktorého vložil živé chvenie svojho umenia. Pretože pravda je nasledovná: konáme dobro okolo seba a sme vychovávatelmi iba zásluhou našej morálnej hodnoty, vďaka sile našich presvedčení, vďaka skutočnosti, t. j. realizácii, ktorú v nás dosiahol morálny ideál. Preto, ak sa chceme stať vychovávatelmi, mali by sme sa viac usilovať, aby v prvom rade v nás a až potom v iných prekvital ideál, ktorý iba obdivujeme.¹⁵³

V období nádeje

Tu je Cirkev

88. Počuli sme na začiatku týchto strán prísľub, ktorý zaznieva v *Skutkoch apoštolov*: „Keď zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme“ (1, 8). Ježiš vtlačá slovu *svedkami* svoje posledné posolstvo. Pre apoštolov byť svedkami znamená, že boli s Pánom, mali účasť na jeho umučení a zmŕtvychvstaní. Svedectvo v nich nevzniká na základe ich osobného rozhodnutia. Je to Boh, ktorý si ich vyvolil a zoslal na nich Ducha Svätého, aby ich urobil schopnými stať sa tým, o čom sa im ani nesnívalo: „Duch pravdy, ktorý vychádza od Otca, on o mne vydá svedectvo. Ale aj vy vydávate svedectvo, lebo ste so mnou od začiatku“ (*Jn 15, 26 – 27*). Evanjelista Ján opatrne vyslovuje Učiteľove slová o svedectve, ktoré jeho učenci mali o ňom vydať vo svete napriek strachu niektorých, straty pamäti ďalších a možnú zradu, ktorá sa mohla kedykoľvek udiť.

V dejinách vždy prebieha boj medzi temnotami a svetlom (porov. *Jn 1, 4 – 11*). V tomto boji je prítomné tajomstvo odmietnutia, ktoré sa môže týkať aj najvernejších priateľov Pána Ježiša, a preto prosí Otca: „Za nich prosím. Neprosím za svet, ale za tých,

¹⁵³ L. TINCANI, *Lettere di formazione*. Zostavil C. Broggi. Rím, Studium 2009 (1923).

ktorých si mi dal“ (*Jn 17, 9*). Kontext je síce dramatický, ale z Ježišových slov prúdi úžasný pokoj a vyrovnanosť, ktorý o zle nemlčí, no nevyjadruje odsúdenie, pretože je ustarostený o svojich, aby mohli vedome a s dôverou prežívať všetko to, čo ich ešte len čaká.

89. Ako každé iné storočie, aj naše je obdobím boja medzi svetlom a temnotami. Je to obdobie, v ktorom sa znovu nanovo definujú vzťahy medzi národmi, kultúrami a náboženstvami. Je to obdobie, v ktorom cesty rozširujú svoje križovatky na miestach, kde (ľudské) tváre sú nútené iných prijímať alebo ich násilne odmietaf. Je to obdobie, v ktorom sa od kresťanov arogantným násilím žiada, aby zdôvodnili svoju nádej. Zasvätené osoby však naďalej pokračujú vo svojom osobnom príbehu ako svedkovia Svetla. Ako znak lásky až do krajnosti (porov. *Jn 13, 1*), zasvätení vydali svedectvo Kristovi Pánovi tým, že mu darovali vlastný život. Tisíce z nich totalitné alebo násilnícke režimy donútili žiť v katakombách prenasledovania, kladú prekážky ich misionárskej činnosti, práci v prospech chudobných, starostlivosti o chudobných a odsunutých na okraj spoločnosti. Napriek tomu prežívali a prežívajú svoje zasvätenie s dlhodobou a hrdinskou nádejou a často až po vyliatie krvi úplne sa pripodobniac ukrižovanému Pánovi. Istá rehoľná sestra, misionárka, píše: „Pane, už sa blížim k osemdesiatke. Keď som nedávno navštívila Taliansko, predstavené si neboli isté, či mi majú dovoliť vrátiť sa na misie. Jedného dňa som sa počas adorácie modlila: ‚Ježiš, nech sa stane tvoja vôľa. Lenže ty vieš, že sa túžim vrátiť do Afriky.‘ Vtedy som veľmi jasne pochopila nasledovné slová: ‚Olga, myslíš si, že si to ty, ktorá zachráni Afriku? Afrika je moja. Napriek všetkému som však spokojný, že odchádzaš. Choď a daruj svoj život.‘ Odvtedy som už nikdy nezapochybovala“.¹⁵⁴

Svedectvo až po vyliatie krvi je významnou pečaťou kresťanskej nádeje, osobitnou slávou Cirkvi. „Túžim iba po mieste pri Ježišových nohách. Chcem, aby môj život, moja povaha, moje skutky hovorili za mňa a hovorili, že nasledujem Ježiša Krista. Táto túžba je vo mne taká silná, žeby som sa cítil uprednostnený, keby Ježiš (v tejto mojej snahe a v tomto mojom boji pomôcť núdznym,

¹⁵⁴ Z nevydaných spisov misionárky Olgy Raschiettiovej (* Montecchio Maggiore, 22. augusta 1931 – † Kamenge, 7. septembra 2014), z rehole misionárok Panny Márie. Bola zavraždená v Burundi.

chudobným, prenasledovaným kresťanom v Pakistane) chcel prijať obeť môjho života. Chcem žiť pre Krista a pre neho chcem zomrieť. V tejto krajine nemám žiaden strach.“¹⁵⁵

Medzi kresťanskými mučeníkmi zasvätení muži a zasvätené ženy dosahujú rastúcu a priťahujúcu parabolú: Cirkev je stále cirkvou Ježiša Krista, ktorý svojim učeníkom predpovedal prenasledovania. Zasvätený život a samotné mučeníctvo nám naznačujú, „kde sa Cirkev nachádza“¹⁵⁶.

Snívať ako kresťania

90. Záverečné posolstvo, ktoré zaznelo zo skúsenosti a túžob účastníkov stretnutia v rámci záverečného programu Roku zasväteného života, nás vyzýva, aby sme boli v nádeji radostní. Ide o dobro, s ktorým sa možno čoraz zriedkavejšie stretnúť a ktoré je veľmi krehké v súčasných kultúrach alebo aj medzi nami. Potrebujeme obnoviť teologálne dôvody svojej nádeje, aby bola viditeľne prítomná v Cirkvi.

Nádej má plodiacu silu; ide o radosť, ktorá ide ruka v ruke s tým, čo Duch Svätý dnes koná. Istá reholná sestra rozpráva: „Vraciam sa do Burundi vo vysokom veku a s týmto telom, ktoré je oslabené a má svoje ohraničenia: ono mi už nedovolí, ako predtým, behať dňom i nocou. Vo svojom vnútri však môžem povedať, že nadšenie i túžba byť verná láske, ktorú mi Ježiš prejavuje, keď sa ju usilujem uviesť do svojho poslania, sú veľmi živé. Vďaka poslaniu môžem v svojej slabosti povedať: ‚Pozri sa, Ježiš, je to gesto lásky voči tebe.‘“¹⁵⁷

Vďaka Duchu Svätému môžeme byť tvoriví a odvážni v našom nasledovaní Krista – *sequela Christi* – v iných kultúrnych kontextoch a nových antropologických vzoroch: „Potrebné je, aby sme v sebe pestovali sympatický a úctivý pohľad, ktorý si dokáže vážiť hodnoty iných kultúr a tradícií, s ktorými prichádzame do kon-

¹⁵⁵ C SHAHBAZ BHATTI, *Cristiani in Pakistan. Nelle prove la speranza*. Benátky, Marcianum Press 2008.

¹⁵⁶ J. RATZINGER, *Perché siamo ancora nella Chiesa?* Milano, Rizzoli 2008, s. 26.

¹⁵⁷ Z nevydaných spisov misionárky Lucie Puliciovej (* Desio, 8. septembra 1939 – † Kamenge, 7. septembra 2014), z rehole Misionárok Panny Márie. Bola zavraždená v Burundi.

taktu. Napriek zložitej a konfliktnej situácii v krajinách Veľkých jazier sa mi zdá, že sa buduje a rastie ako horčičné zrnko prítomného Ježiša, ktorý je tu pre všetkých. V tomto bode mojej cesty aj naďalej chcem slúžiť svojim africkým bratom a sestram usilujúc sa žiť s láskou, jednoducho a radostne.“¹⁵⁸

Darí sa nám sprevádzať nové generácie s nádejou v budúcnosť, s dôverou v „jesenný a jarný dážď“ (Oz 6, 3, ekumenický preklad), aby sa mladé zasvätené osoby stali geniálnymi a originálnymi nástrojmi nového prístupu v slobode Ducha Svätého.

91. Kresťanským snom je nádej, ktorá oživuje a osvetľuje život v Cirkvi. „Milujem pravdu, ktorá je ako svetlo; milujem spravodlivosť, ktorá je podstatnou zložkou lásky; rada hovorím iným veci tak, ako sa majú: dobre o dobrom, zle o zlom, bez kalkulácií a ak, tak iba s kalkuláciou, o ktorej hovorí evanjelium: konať dobro, pretože je to dobré. Na dôsledky urobeného dobra bude myslieť Boh.“¹⁵⁹ Známy taliansky politik Giorgio La Pira povedal: „Moje povolanie je iba jedno; povedal by som, že je štrukturálne: napriek všetkým svojim nedostatkom a nehodnosti som vďaka Pánovej milosti svedkom evanjelia: budete mojimi svedkami.“¹⁶⁰ Potom pokračuje, keď píše istej rehoľnej sestre: „Ctená matka, som trochu snilko? Veď celé kresťanstvo je snom: krásny sen Boha, ktorý sa stal človekom, aby sa človek mohol stať Bohom! Ak je tento sen skutočný (a o akú skutočnosť ide!), prečo by nemali byť skutočné iné sny, ktoré sú s ním podstatne spojené? Zdá sa mi, že tieto nie sú sny, že sú kresťanskou čnosťou, ktorá sa volá nádej.“¹⁶¹ Večnosť, ktorú súčasná kultúra popiera, vysvetľuje jej rozmer vo svete aj prostredníctvom dôvodov našej nádeje.

¹⁵⁸ Z nevydaných spisov misionárky Bernardety Boggianovej (* Ospedaletto Euganeo, 17. marca 1935 – † Kamenge, 8. septembra 2014), z rehole Misionárov Panny Márie, Bola zavraždená v Burundi.

¹⁵⁹ G. LA PIRA, „*Discorso del 24 settembre 1954*“ al Consiglio Comunale di Firenze. In A. SCIVOLETTO, *Giorgio La Pira*. Rím, Studium 2003, s. 159.

¹⁶⁰ G. LA PIRA, *Lettera del 27 settembre 1954*. In: *Caro Giorgio... Caro Amintore... 25 anni di storia nel carteggio La Pira – Fanfani*. Zostavil S. Selmi a S. Nerozzi. Florencia, Polistampa 2003, s. 190 – 195.

¹⁶¹ G. LA PIRA, *La preghiera, forza motrice della storia: lettere ai monasteri femminili di vita contemplativa*. Zostavil V. Peri. Rím, Città Nuova 2007, s. 64.

Zdravas, Panna večeradla

92. Ježišova matka a apoštoli zjednotení v modlitbe poukazujú na rodiacu sa Cirkev ako na obdivuhodný príklad svornosti a modlitby. V atmosfére očakávania, ktorá prenikla večeradlo po nanebovstúpení, Panna Mária vzýva dar Ducha Svätého. Turíce sú aj ovocím neustálej modlitby Panny Márie, ktorú Potešiteľ prijíma, lebo je prejavom materinskej lásky voči učeníkom. „Duch Svätý naplnil Pannu Máriu a prítomných plnosťou svojich darov spôsobiac v nich, vzhľadom na šírenie radostnej zvesti, hlbokú zmenu. Kristovej matke a učeníkom je dopriata nová sila a nový apoštolský dynamizmus pre vzrast Cirkvi.“¹⁶²

Medzi zvestovaním a Turícami sa uskutočňuje plodnosť, ktorú Duch Svätý daruje Panne Márii: „V spásnom poriadku milosti uskutočňovanej pôsobením Ducha Svätého je teda jedinečná spojitost medzi chvíľou vtelenia Slova a zrodenia Cirkvi. Osobou, ktorá tieto dve udalosti spája, je Mária: Mária v Nazarete a Mária v jeruzalemskom večeradle. V oboch prípadoch jej nenápadná, ale zvrchovane dôležitá prítomnosť ukazuje cestu ‚zrodenia z Ducha‘.“¹⁶³

Nech je to tak aj v našom prípade: od *poď'a nasleduj ma* k poslaaniu *choďte a hlásajte*. Od prijatia povolania k misionárskej plodnosti. Po neznámych cestách Ducha Svätého.

*Otče, ty si vylial dary Svätého Ducha
na preblahoslavenú Pannu,
ktorá sa spolu s apoštolmi modlila vo večeradle.
Daj, aby Cirkev vytrvala jednomyselne a zjednotene v modlitbách
a stala sa trvalými Turícami.
Nech svätý oheň zničí každé zlo,
odstráni každú špinu, samotu a neprijemné sklamanie.*

*Svätý Otče, vypočuj modlitby,
ktoré tvoj dobrý Svätý Duch kladie do srdca a na pery tých,*

¹⁶² JÁN PAVOL II., *Generálna audiencia* (18. mája 1997).

¹⁶³ JÁN PAVOL II., *Redemptoris Mater* (25. marca 1987); porov. aj PAVOL VI., *Marialis cultus* (2. februára 1974) 28.

*ktorí v teba dôverujú:
oslobod' nás od ťarchy hriechu,
ktorý vie zarmútiť a uhasiť Ducha Svätého.
On zostúpil na Pannu Máriu vo večeradle.
Nech vždy Cirkev žiari novým ovocím
svätosti a milosti a nech prináša svetu
radostnú zvesť spásy.*

Vo Vatikáne, 29. júna 2016
Na slávnosť svätých Petra a Pavla, apoštolov

JOÃO BRAZ Kard. DE AVIZ

Prefekt

✱ JOSÉ RODRÍGUEZ CARBALLO OFM

Sekretár

NA UVAŽOVANIE

93. Provokácie Svätého Otca Františka

Odpovedajú naše služby, diela, prítomnosti na to, čo od našich zakladateľov žiadal Duch Svätý? Odpovedajú primerane na ciele v našej spoločnosti a súčasnej Cirkvi? Mali by sme azda niečo zmeniť? Sme takí zaničení pre svoj ľud, sme mu takí blízki, že sa delíme s ním o radosti a utrpenia, a môžeme tak skutočne pochopiť jeho potreby a ponúknuť mu svoj prínos?

- „Kto je Ježiš pre ľudí našich čias? Svet viac než kedykoľvek predtým potrebuje Krista, jeho spásu, jeho milosrdnú lásku. Mnohí ľudia registrujú prázdnotu okolo seba a v sebe – azda niekedy aj my –, iní žijú v nepokoji a neistote z dôvodu chúlостivých podmienok a konfliktov. Všetci potrebujeme priliehavé odpovede na svoje otázky, na naše konkrétne otázky. V Kristovi, jedine v ňom sa dá nájsť pravý pokoj a naplnenie každej ľudskej túžby. Ježiš pozná srdce človeka ako nikto iný. Preto ho môže uzdraviť, darujúc mu život a útechu.“¹⁶⁴
- „Spytujeme sa – každý z nás nech si odpovie vo svojom srdci: Je naša viera plodná? Prináša naša viera dobré skutky? Alebo je skôr neplodná, a teda viac mŕtva než živá? Som bližným, alebo jednoducho prechádzam povedľa? Som z tých, čo selektujú ľudí, ako sa im zapáči? Tieto otázky je dobré si položiť a často si ich klásť, pretože na konci budeme súdení zo skutkov milosrden-

¹⁶⁴ FRANTIŠEK: *Anjel Pána*. Rím (19. júna 2016).

- stva. Pán nám môže povedať: Nuž ty, pamätáš si vtedy na ceste z Jeruzalema do Jericha? Ten polomŕtvy muž som bol ja. Spomínaš si? To vyhladované dieťa som bol ja. Spomínaš si? Ten migrant, ktorého toľkí chcú odohnať, som bol ja. Tí osamelí starí rodičia, opustení v starobinci, to som bol ja. Ten chorý, osamotený v nemocnici, ktorého nik nepríde navštíviť, som bol ja.“¹⁶⁵
- „Dar, ktorý ponúka Ježiš, je plnosť života pre vyhladovaného človeka. Ježiš nasycuje nielen materiálny hlad, ale aj ten hlbší, hlad po zmysle života, hlad po Bohu. Zoči-voči utrpeniu, samote, chudobe a ťažkostiam toľkých ľudí, čo môžeme urobiť my? Sťažovaním si nevyriešime nič, no môžeme ponúknuť to málo, čo máme, ako ten chlapec v evanjeliu. [...] Kto z nás nemá svojich ‚päť chlebov a dve ryby‘? Všetci ich máme! Ak sme ochotní vložiť ich do Pánových rúk, postačia na to, aby bolo vo svete o trochu viac lásky, pokoja, spravodlivosti, a predovšetkým radosti.“¹⁶⁶
 - „Čo pre naše komunity a pre každého z nás vyplýva z toho, že sme súčasťou Cirkvi, ktorá je katolícka a apoštolská? Predovšetkým to znamená *vziať si k srdcu spásu celého ľudstva*, nebyť ľahostajní alebo cudzí voči osudom toľkých našich bratov, ale byť otvorení a solidárni s nimi. Znamená to tiež *mať zmysel pre plnosť, kompletnosť, súlad* kresťanského života, odmietajúc čiastkové a jednostranné pozície, ktoré nás uzatvárajú do seba samých. [...] Tu by som chcel pripomenúť hrdinský život mnohých, premnohých misionárov a misionárook, ktorí opustili svoju vlasť a išli hlásať evanjelium v iných krajinách na iných kontinentoch. Jeden brazílsky kardinál, ktorý veľa pracuje v Amazónii, mi hovoril, že keď ide na nejaké miesto, do nejakej amazónskej osady či mesta, vždy zájde na cintorín a tam vidí hroby týchto misionárov, kňazov, bratov, sestier, ktorí odišli ohlasovať evanjelium: apoštolov. A on je presvedčený, že všetci títo môžu byť teraz kanonizovaní, pretože opustili všetko pre ohlasovanie Ježiša Krista.“¹⁶⁷

¹⁶⁵ FRANTIŠEK: *Anjel Pána*. Rím (10. júla 2016).

¹⁶⁶ FRANTIŠEK: *Anjel Pána*. Rím (26. júla 2015).

¹⁶⁷ FRANTIŠEK, *Generálna audiencia*, Rím, Námestie svätého Petra (17. septembra 2014).

OBSAH

- 9 **PROLÓG**
- 10 **Obývame svet**
- 15 **AŽ PO SAMÝ KRAJ ZEME**
- 16 **Postoj počúvania**
- 18 **Poslaní ohlasovať**
- 19 Kristovým štýlom
- 20 Kontemplatívni v činnosti
- 21 Sluhovia slova
- 25 **Zjednotení v ohlasovaní**
- 25 Vytrvalí v hlbokom
spoločenstve
- 27 Zázrak Turíc
- 29 **CIRKEV VYCHÁDZAJÚCA**
- 30 **Postoj počúvania**
- 32 **Duch Svätý, protagonista
poslania**
- 34 Povolanie a milosť
v Cirkvi
- 36 Svedkami v Cirkvi
- 37 Pôvod – výzva
k evanjeliu
- 40 Vedomí svojej slabosti
- 41 **„Nenechať veci v takom stave,
v akom sú“**
- 41 Princípy encykliky *Evangelii
gaudium*
- 44 Vzbudiť otázky
- 45 Pedagogika dôveryhodnosti
- 47 **ZA BRÁNOU**
- 48 **Počúvať**
- 52 **Myšlienka, ktorá plodí a mení**
- 52 Pedagogika sekularity
- 55 Generačné vzťahy
- 57 Zoči-voči skutočnosti
- 59 Konverzia
- 60 **S perifériami v srdci**
- 61 V prvých líniiach
- 62 Kráčať s chudobnými
- 63 Za integrálny a solidárny
humanizmus
- 64 Za nenásilné konanie
- 65 Každodennosť rodiny
- 66 **Na výchovných hraniciach**
- 66 Zasiachnutí jeho učením
- 67 Na kultúrnych perifériách
- 68 Formujúce prijatie
- 69 V ekumenických
a medzináboženských
priestoroch
- 70 Na miestach Svätého
Ducha
- 71 **V období nádeje**
- 71 Tu je Cirkev
- 73 Snívať ako kresťania
- 75 Zdravas, Panna večeradla
- 77 **NA UVAŽOVANIE**
Provokácie Svätého
Otca Františka

Ohlasujte

ZASVÄTENÝM
MUŽOM A ŽENÁM,
SVEDKOM EVANJELIA
MEDZI NÁRODMI

Z talianskeho originálu
Annunciate! Ai consacrati e alle consacrate testimoni del Vangelo tra le genti
preložil Štefan Turanský SDB

Vydali Redemptoristi – Slovo medzi nami,
Puškinova 1, 811 04 Bratislava
v roku 2017 ako svoju 137. publikáciu

Zodpovedný redaktor Marián Kováčik
Grafická úprava Lýdia Valter
Prvé vydanie
80 strán

ISBN 978-80-8193-005-8